ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*] SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 27. martā [1]

Lieta C-67/13 P

Groupement des cartes bancaires (CB)
pret

Eiropas Komisiju

Apelācija — Aizliegtas vienošanās — Maksājumu karšu tirgus Francijā — Groupement des cartes bancaires (CB) — Tarifu pasākumi, ko piemēro Groupement "jaunpienācējiem" — Iestāšanās tiesības un "pircēja funkcijas regulēšanas" un "pasīvo aktivizēšanas" mehānismi — Konkurences ierobežojuma mērķa dēļ esamība — Pilnvaras izdot rīkojumu — Samērīguma un tiesiskās noteiktības principu ievērošana

1. Iesniedzot šo apelācijas sūdzību, *Groupement des cartes bancaires* (*CB*) (turpmāk tekstā – "*Groupement*") vēlas panākt, lai tiktu atcelts Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012. gada 29. novembra spriedums lietā *CB*/Komisija [2], kurā šī tiesa noraidīja tā prasību atcelt Komisijas 2007. gada 17. oktobra Lēmumu C(2007) 5060, galīgā redakcija, par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (COMP/D1/38606 – *Groupement des Cartes Bancaires "CB"*) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums").

2. Šajā gadījumā Tiesai galvenokārt ir jānosaka, vai Vispārējā tiesa varēja, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, secināt, ka attiecīgajiem pasākumiem bija "mērķis" ierobežot konkurenci EKL 81. panta 1. punkta (jaunajā redakcijā – LESD 101. panta 1. punkts) izpratnē, precizējot, ka šajā lietā Vispārējā tiesa nav veikusi uz konkurenci atstāto seku pārbaudi, un tas tika atstāts Eiropas Komisijas ziņā, kura apstrīdētajā lēmumā secināja, ka pēc rūpīgas analīzes veikšanas izrādījās, ka papildus šādam mērķim pasākumiem ir bijušas pret konkurenci vērstas sekas [3].

3. It īpaši ir jāatbild uz jautājumu par to, vai ir pareizi, ka Vispārējā tiesa ir izmantojusi un attiecīgā gadījumā piemērojusi visai plašu jēdziena "konkurences ierobežojums mērķa dēļ" nozīmi. Šis būtiskais jautājums, kurš, protams, nav bezprecedenta, tiek aplūkots ļoti īpašā maksājumu karšu tirgus kontekstā, kuram ir divējāda būtība [4] un īpašas iezīmes, kuras Tiesa līdz šim [5] vēl nav vērtējusi. Vēl būtiskāk ir tas, ka šī lieta Tiesai sniedz vēl vienu iespēju precizēt savu judikatūru, kura zināmā mērā ir pretrunīga, attiecībā uz EKL 81. panta 1. punktā paredzēto jēdzienu "konkurences ierobežojums mērķa dēļ".

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Spriedums lietā T-491/07 (turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums").

3 — Skat. apstrīdētā lēmuma 252.–358. punktu.

4 — Divējādos tirgus var definēt kā tādus, kuros īstenoto darījumu apjoms ir atkarīgs ne tikai no dalībnieku maksāto cenu vispārējā līmeņa, bet arī no to struktūras (Rochet, J. C. un Tirole, J. "Two-sided markets: a progress report", *The RAND Journal of Economics*, 37. sēj., Nr. 3, 2006, 645.–667. lpp.).

5 — Tomēr ir jānorāda, ka lieta C-382/12 P *MasterCard* u.c./Komisija, kura tiek izskatīta Tiesā (skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus, kas sniegti 2014. gada 30. janvārī), attiecas uz dažu lēmumu pārbaudi, kuri pieņemti *MasterCard* pārvaldītās, tā dēvētās "atvērtās", ar kartēm veikto maksājumu sistēmas ietvaros. Šķiet, ka šī lieta papildus tam, ka tajā tiek aplūkoti jautājumi, kuri atšķiras no tiem, kas aplūkoti šajā gadījumā, attiecas arī uz pavisam citādiem daudzpusējo starpbanku komisijas maksu (*CMI*) piemērošanas pasākumiem.

I – **Tiesvedības priekšvēsture**

4. No pārsūdzētā sprieduma izrietošās priekšvēstures apkopojums ir šāds.

5. Prasītājs ir saskaņā ar Francijas tiesībām dibināts ekonomisko interešu grupējums, kuru 1984. gadā izveidoja Francijas galvenās banku iestādes. Tas tika izveidots, lai nodrošinātu ar tā dalībnieku izdotām maksājumu kartēm veiktu maksājumu un naudas izņemšanas sistēmu savstarpēju saderību. Šī savstarpējā saderība praktiski izpaužas tā, ka maksājuma karti, kuru ir izdevis *Groupement* dalībnieks, var izmantot, lai veiktu maksājumus pie visiem tirgotājiem, kuri ir pievienojušies maksājumu karšu sistēmai, ar jebkura cita dalībnieka starpniecību un/vai to var izmantot, lai izņemtu naudu banku automātos (turpmāk tekstā – "*ATM*"), kurus apsaimnieko jebkurš cits dalībnieks. *Groupement* dalībnieki, kuru skaits 2007. gada 29. jūnijā sasniedza 148, ir vai nu iestādes, kuras dēvē par "vadošām bankām", vai iestādes, kuras ir piesaistītas vadošajām bankām. Saskaņā ar *Groupement* izveides līgumu starp vienpadsmit vadošajām bankām ir minētas *BNP Paribas*, *BPCE*, iepriekš – *Caisse nationale des caisses d'épargne et de prévoyance* (*CNCEP*), un *Société générale* (turpmāk tekstā – "*SG*").

6. 2002. gada 10. decembrī *Groupement* saskaņā ar Regulu Nr. 17[6] paziņoja Komisijai dažādus jaunus noteikumus, kas paredzēti maksājumu karšu sistēmai, kurus galvenokārt veido[7] trīs tarifu pasākumi, kurus var aprakstīt šādi:

— pasākums ar nosaukumu "MERFA"[8], kura mērķis, kā norādījis *Groupement*, pēc būtības bija, pirmkārt, mudināt dalībniekus, kuri drīzāk ir izdevēji, nevis pieņēmēji, attīstīt savu pieņemšanas darbību un, otrkārt, finansiāli stimulēt to dalībnieku centienus, kuru pieņemšanas darbība ir būtiskāka, salīdzinot ar izdošanas darbību. Šim nolūkam paredzētajā formulā tika salīdzināta dalībnieka kopējā maksājumu karšu sistēmas izdošanas darbība (vērtējot pēc *SIREN*[9] un *ATM* skaita) attiecībā pret šā dalībnieka izdošanas darbību kopējo daļu šajā sistēmā. *MERFA* būtu jāpiemēro, tiklīdz attiecība starp abiem koeficientiem būtu mazāka par 0,5. Summas, kas saņemtas saskaņā ar *MERFA*, būtu jāsadala starp *Groupement* dalībniekiem, kuriem nav jāmaksā nekādas summas, proporcionāli to ieguldījumam pieņemšanas darbībā. Šie dalībnieki saņemtās summas varēja izmantot pēc saviem ieskatiem;

— pievienošanās *Groupement* maksas reforma, kas paredzēja papildus noteiktajai maksai EUR 50 000 apmērā, kuru iemaksā iestāšanās brīdī, maksu par katru izdotu un aktīvu maksājuma karti trīs gadus pēc pievienošanās un attiecīgā gadījumā papildu pievienošanās maksu, kas piemērojama dalībniekiem, kuru krājumā esošo maksājumu karšu skaits sestā gada pēc to pievienošanās laikā vai beigās trīskārt pārsniedz to krājumā esošo maksājumu karšu skaitu trešā gada pēc to pievienošanās beigās;

— pasākums ar nosaukumu "pasīvo aktivizēšana" dienā, kad stājās spēkā jaunie tarifu pasākumi, paredzēja maksājumu par katru izsniegto maksājumu karti tiem neaktīvajiem vai mazaktīvajiem dalībniekiem, kuru daļa maksājumu karšu sistēmas kopuma maksājumu karšu izsniegšanas darbībā 2003., 2004. un 2005. gada laikā ir bijusi vairāk nekā trīs reizes lielāka par viņu attiecīgo darbību saistībā ar maksājumu kartēm kopumā visā maksājumu karšu sistēmas kopumā 2000. finanšu gadā, 2001. finanšu gadā vai 2002. finanšu gadā.

6 — Padomes 1962. gada 6. februāra regula, pirmā regula par [EKL 81.] un [EKL 82.] panta piemērošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.).

7 — No pasākumu apraksta izriet, ka papildus tarifu pasākumiem saskaņā ar paziņotajiem pasākumiem bija paredzēts pārstrādāt veidu, kā tiek aprēķinātas *Groupement* dalībnieku balsstiesības.

8 — Pieņēmēja funkcijas regulēšanas mehānisms.

9 — Uzņēmumu kataloga identifikācijas sistēma.

7. 2004. gada 6. jūlijā Komisija pieņēma pirmo paziņojumu par iebildumiem, kas adresēts *Groupement* un deviņām pārbaudītajām vadošajām bankām, kurā tika pārmests, ka esot ticis noslēgts "slepens pret konkurenci vērsts nolīgums", kura "vispārējais mērķis bija ierobežot konkurenci starp bankām, kuras ir nolīguma dalībnieces, kā arī konkrēti traucēt jaunpienācēju (it īpaši mazumtirgotāju banku, tiešsaistes banku un ārvalstu banku) spēju konkurēt [maksājumu karšu] izdošanas tirgū". Komisija uzskatīja, ka "paziņošana ir notikusi ar mērķi slēpt pret konkurenci vērstā nolīguma patieso saturu". Tā paredzēja paziņojumu pasludināt par spēkā neesošu un šī paziņojuma par iebildumiem saņēmējiem piemērot naudas sodu. *Groupement* uz šo paziņojumu par iebildumiem atbildēja 2004. gada 8. novembrī, un uzklausīšana notika 2004. gada 16. un 17. decembrī.

8. 2006. gada 17. jūlijā Komisija pieņēma otro paziņojumu par iebildumiem, kas adresēts vienīgi *Groupement*. Tajā Komisija norādīja, ka pirmais paziņojums par iebildumiem ir uzskatāms par atsauktu. Otrais paziņojums par iebildumiem attiecās uz uzņēmumu asociācijas lēmumu, saskaņā ar kuru tika ieviesta virkne tarifu pasākumu, kuriem ir pret konkurenci vērsts mērķis vai sekas. *Groupement* uz otro paziņojumu par iebildumiem atbildēja 2006. gada 19. oktobrī, un uzklausīšana notika 2006. gada 13. novembrī.

9. 2007. gada 20. jūlijā *Groupement* iesniedza saistību priekšlikumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003[10] 9. pantu, kuru Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāta ģenerāldirektors uzskatīja par novēlotu un neatbilstīgu.

10. Tad Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kurā norādīja, ka *Groupement* ir pārkāpis EKL 81. pantu. Šajā lēmumā ir šādi apsvērumi:

— attiecīgais tirgus tika definēts kā maksājuma karšu izdošanas tirgus Francijā;

— attiecīgie pasākumi bija uzņēmumu apvienības lēmums;

— šiem pasākumiem ir pret konkurenci vērsts mērķis. Šis mērķis izriet no tajos paredzētajām formulām, un tas esot pretrunā šo pasākumu mērķiem, kuri ir norādīti paziņojumā. Pirmkārt, šie pasākumi nav piemēroti, lai veicinātu pieņemšanu, un to dēļ dalībniekiem, uz kuriem tie attiecas, tiek piemērotas papildu maksas vai tiek ierobežota to dalībnieku izdošanas darbība, uz kuriem tie varētu attiekties. Otrkārt, pieņemšanas veicināšanas funkcija, kas tiek piedēvēta *MERFA*, ir pretrunā funkcijai, ko piedēvē starpbanku komisijas maksām, un papildu pievienošanās maksājuma un pasīvo aktivizēšanas maksājuma funkcijai. Šis pret konkurenci vērstais mērķis atbilst šo pasākumu reālajiem mērķiem, kurus vadošās bankas izpauda to sagatavošanas laikā, proti, vēlmei kavēt jaunpienācēju konkurenci un viņus sodīt, vēlmei saglabāt vadošo banku ienākumus un vēlmei ierobežot maksājumu karšu cenas samazināšanos;

— tāpat attiecīgajiem pasākumiem ir arī konkurenci ierobežojošas sekas. It īpaši to piemērošanas laikposmā (laikā no 2003. gada 1. janvāra līdz 2004. gada 8. jūnijam) šie pasākumi bija radījuši situāciju, ka jaunpienācēji samazināja maksājumu karšu izdošanas plānus un nenotika maksājumu karšu cenas samazināšanās ne jaunpienācējiem, ne vadošajām bankām;

— attiecīgos pasākumus nevar uzskatīt par papildu ierobežojumiem, kuriem nebūtu piemērojams EKL 81. panta 1. punkts, un

— EKL 81. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumi nav izpildīti. Attiecīgo pasākumu kā mehānisma līdzsvara panākšanai starp pieņemšanas un izdošanas funkcijām pamatojums, it īpaši attiecībā uz *MERFA*, nav pieņemams tādēļ, ka izdošanas darbības attiecība pret atsauces pieņemšanas darbību ir attiecināma vienīgi uz vadošajām bankām, nevis optimālu līdzsvaru maksājumu karšu sistēmai.

10 — Padomes 2002. gada 16. decembra regula par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL 81.] un [EKL 82.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

11. Komisija secināja, ka EKL 81. panta 3. punkts nav piemērojams attiecīgajiem pasākumiem, ka *Groupement* lēmums par attiecīgajiem pasākumiem ir bijis pretrunā EKL 81. panta 1. punktam un spēkā neesošs, piemērojot EKL 81. panta 2. punktu, un ka tādēļ bija pamatoti izdot rīkojumu *Groupement* atsaukt attiecīgos pasākumus un nākotnē atturēties no jebkāda nolīguma, uzņēmumu apvienības lēmuma vai saskaņotām darbībām, kam ir līdzīgs mērķis vai sekas.

12. Apstrīdētajā lēmumā ir noteikts:

"1. pants

Tarifu pasākumi, kurus [*Groupement*] pieņēma saskaņā ar [direkcijas padomes] 2002. gada 8. un 29. novembra lēmumiem, proti, [*MERFA*], pievienošanās maksa par katru karti un pievienošanās papildu maksa, kā arī [pasīvo dalībnieku aktivizēšanas maksa], kas piemērojama *Groupement* dalībniekiem, kuri kopš pievienošanās nav izvērsuši vērā ņemamu "maksājumu karšu" aktivitāti, ir pretrunā [EKL] 81. pantam.

2. pants

Groupement nekavējoties jāizbeidz 1. pantā minētais pārkāpums, atsaucot paziņotos tarifu pasākumus, kas minēti tajā pašā pantā, ciktāl tas vēl nav izdarīts.

Groupement nākotnē ir jāatturas ieviest jebkādus pasākumus vai īstenot jebkādu rīcību, kurai ir tāds pats vai līdzīgs mērķis vai sekas."

II – **Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums**

13. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2007. gada 27. decembrī, apelācijas sūdzības iesniedzējs cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu. Apelācijas sūdzības iesniedzēja atbalstam lietā iestājās *BNP Paribas*, *BPCE* un *SG*.

14. Pamatojot savu prasību, apelācijas sūdzības iesniedzējs, kuru atbalstīja lietā iestājušās personas, izvirzīja sešus pamatus. Pirmais pamats attiecās uz EKL 81. panta pārkāpumu tādēļ, ka esot pieļautas kļūdas attiecīgo pasākumu un vērā ņemto tirgu analīzes metodē, nav ievērots vienlīdzīgas attieksmes princips un nav norādīts pamatojums. Otrais pamats attiecās uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu sakarā ar kļūdām tiesību piemērošanā, faktos un vērtējumā, izvērtējot attiecīgo pasākumu mērķi. Trešais pamats attiecās uz kļūdām tiesību piemērošanā, faktos un vērtējumā, izvērtējot attiecīgo pasākumu sekas. Ceturtais pamats, kas izvirzīts pakārtoti, attiecās uz EKL 81. panta 3. punkta pārkāpumu sakarā ar kļūdām tiesību piemērošanā, faktos un vērtējumā, izvērtējot šā noteikuma piemērojamību attiecīgajiem pasākumiem. Piektais pamats attiecās uz labas pārvaldības principa neievērošanu. Sestais pamats attiecās uz samērīguma un tiesiskās noteiktības principu neievērošanu.

15. Noraidot visus šos pamatus, Vispārējā tiesa noraidīja prasību kopumā, piesprieda *Groupement* segt savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt Komisijai radušos tiesāšanās izdevumus, un piesprieda *BNP Paribas*, *BPCE* un *SG* segt pašiem savus tiesāšanās izdevumus.

III – **Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedība Tiesā**

16. Apelācijas sūdzībā apelācijas sūdzības iesniedzēja prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā, ja vien Tiesa neuzskatītu, ka tai ir pietiekama informācija, lai varētu atcelt pārsūdzēto spriedumu, un

— piespriest Komisijai atlīdzināt Tiesā un Vispārējā tiesā radušos tiesāšanās izdevumus.

17. BNP Paribas, *BPCE* un *SG* iesniedza atbildes rakstus uz apelācijas sūdzību apelācijas sūdzības iesniedzēja atbalstam.

18. Komisija lūdz noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

19. Lietas dalībnieki savas nostājas pauda rakstveidā un mutiski tiesas sēdes laikā 2014. gada 22. janvārī.

IV – **Apelācijas sūdzības pamatu vērtējums**

20. Apelācijas sūdzības iesniedzējs, pamatojot savu apelācijas sūdzību, izvirza trīs pamatus. Pirmais pamats attiecas uz kļūdām tiesību piemērošanā attiecībā uz jēdzienu "konkurences ierobežojums mērķa dēļ". Otrais pamats attiecas uz kļūdām tiesību piemērošanā attiecībā uz jēdzienu "konkurences ierobežojums seku dēļ". Savukārt trešais pamats ir saistīts ar samērīguma un tiesiskās noteiktības principu neievērošanu.

21. Pakārtoti apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka Vispārējā tiesa acīmredzami būtiskāko elementu faktus ir aprakstījusi ļoti neskaidri (pārsūdzētā sprieduma 1.–48. punkts), kas liecina, ka tā nav atkāpusies no Komisijas nostājas un ka tā nav veikusi padziļinātu tiesību un faktu pārbaudi, ko prasa Tiesa[11]. Šos elementus veidoja, pirmkārt, fakts, ka Komisija izmeklēšanas laikā radikāli mainīja savu nostāju[12], kas izskaidrojams ar būtiskām kļūdām analīzē, kuras Komisijai nebija izdevies atklāt, un, otrkārt, tas, ka netika ņemtas vērā debates, kuras notika Vispārējās tiesas sēdes laikā 2012. gada 16. maijā attiecībā uz ierobežojuma mērķa dēļ jēdzienu, it īpaši saistībā ar interpretāciju, kas ir sniegta spriedumā lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*[13].

22. Man šķiet, ka šie ievada apsvērumi, kas veido pamatu šajā lietā izvirzītajiem jautājumiem, nav analizējami kā tādi, kuri varētu izvirzīt vienu vai vairākus pamatus, kas atšķirtos no tiem, kuri ir formāli izklāstīti.

23. Tāpēc ir secīgi jāvērtē trīs formāli izvirzītie pamati, īpaši uzsverot pirmo, kurš, manuprāt, atrodas debašu centrā un turklāt rada īpašu interesi.

A – *Par pirmo pamatu, kas attiecas uz kļūdām tiesību piemērošanā attiecībā uz jēdzienu "konkurences ierobežojums mērķa dēļ"*

24. Apelācijas sūdzības iesniedzējs, kuram pievienojas *BNP Paribas*, *BPCE* un *SG*, apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi vairākas kļūdas tiesību piemērošanā, piemērojot EKL 81. panta 1. punktu. Tas uzsver, ka Vispārējās tiesas izmantotā pieeja rada nopietnu precedentu, jo tā *per se* aizliedz visas maksas, par kurām viens uzņēmējs izraksta rēķinu otram. It īpaši *Groupement* norāda, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā to, ka jēdziens "konkurences ierobežojums mērķa dēļ" nevar tikt interpretēts pārāk plaši, un nav izmantojusi analīzes ietvaru, kādam Tiesa parasti seko, lai apzinātu šādu ierobežojumu.

11 — Skat. 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-272/09 P *KME Germany* u.c./Komisija (Krājums, I-12789. lpp., 102. punkts).

12 — *Groupement* uzsver, ka Komisija nav atkāpusies no secinājumiem, kurus izvirzīja pirmajā paziņojumā par iebildumiem, kas izdots 2004. gada 6. jūlijā. Pēc uzklausīšanas, kura notika 2004. gada 16. un 17. decembrī, Komisija bija spiesta atsaukt šo paziņojumu par iebildumiem, kuram nebija neviena nopietna pamatojuma.

13 — 2008. gada 20. novembra spriedums lietā C-209/07 (Krājums, I-8637. lpp.).

25. Pirms visu to iebildumu vērtēšanas, kuri izvirzīti pret attiecīgo pasākumu analīzes struktūru, kuru izmantoja Vispārējā tiesa, man šķiet nepieciešams izklāstīt noteiktu skaitu ievada apsvērumu saistībā ar pieeju, kura, manuprāt, būtu jāizmanto saistībā ar vērtējumu, vai pastāv konkurences ierobežojums mērķa dēļ EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

1) Vispārīgi apsvērumi par pret konkurenci vērsta mērķa jēdziena aprisēm EKL 81. panta 1. punkta izpratnē

26. Ir skaidrs, ka visa koluzīvu darbību aizliegumu un sankciju sistēma ir attiecināma uz rīcību, kura uz konkurenci iedarbojas ierobežojoši [14].

27. Lai varētu apzināt rīcību, kura tiecas ierobežot konkurenci, parasti ir izmantojamas divas metodes.

28. Pirmā ir kazuistiska pieeja, kas nozīmē uzņēmumu pret konkurenci vērstās rīcības reālu vai iespējamu seku detalizētu un padziļinātu vērtēšanu. Šāds virziens, lai gan tas nodrošina lielu iespēju precīzi konstatēt darbības, kurām nepārprotami ir konkurenci ierobežojošas sekas, ir saistīts ar būtisku resursu mobilizēšanu un nav saderīgs ar procesuālo ekonomiju. Tādējādi tas galu galā var būt šķērslis pret konkurenci vērstas rīcības vispārinātai konstatēšanai.

29. Šo kavēkļu dēļ ir ticis izmantots otrs virziens, kurš daļēji ir mazāk individualizēts, atsaucoties arī uz rīcību, kura ekonomiskās analīzes izpratnē parasti tiek uzskatīta par tādu, kurai ir konkurencei kaitējošas sekas.

30. Šādā sistēmā pēc būtības nav atšķirības starp uzņēmumu rīcību, kura tiek kvalificēta kā konkurenci ierobežojoša pēc individuālas vērtēšanas beigām, un to, kura par tādu tiek atzīta pēc standartizētas pieejas piemērošanas – tās abas ir aizliegtas. Galvenokārt ir jāizšķir procesuālie apsvērumi saistībā ar pret konkurenci vērstu seku, kuras izraisa neatbilstošā rīcība, pierādījumiem.

31. Piemēram, var minēt, ka ASV pretmonopola tiesībās noteikts skaits rīcības veidu paši par sevi tiek uzskatīti par pārkāpumiem. Uzņēmumi, kas ir šādas rīcības ierosinātāji, nedrīkst ne iestādē, kas atbildīga par konkurences pārkāpumu izmeklēšanu, ne tiesā apšaubīt konkurenci ierobežojošas aizliegtas vienošanās kvalifikāciju, sniedzot pierādījumus, ka minētā rīcība konkurencei nerada lielu kaitējumu, drīzāk pat noteiktu ieguvumu.

32. Atsaucei EKL 81. panta 1. punktā uz aizliegtu vienošanos, kuras "mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū", ir līdzīgas sekas arī tad, ja aizliegtās vienošanās nav identiskas.

33. Pirmkārt, ja tiek konstatēts, ka uzņēmumu rīcībai ir bijis pret konkurenci vērsts "mērķis", šāda rīcība principā ir aizliegta un nav vajadzības vērtēt tās sekas.

34. Otrkārt, ja, piemērojot EKL 81. panta 3. punktu, ir paredzams labvēlīgo un pret konkurenci vērsto seku līdzsvars, nav mazāk svarīgi, ka atsauce uz pret konkurenci vērsta mērķa jēdzienu, ciktāl tas vienkāršo noteiktu darbību, kuras izmanto uzņēmumi, ierobežojošas ietekmes konstatēšanu, rada noteiktu skaitu priekšrocību.

35. Vispirms tas neapšaubāmi ir prognozējamības, tātad arī tiesiskās noteiktības avots uzņēmumiem, jo tas viņiem ļauj apzināties tiesiskās sekas (it īpaši aizliegumus un sankcijas), kādas varētu radīt noteiktas viņu darbības, piemēram, nolīgumu noslēgšana par cenām, tādējādi ļaujot pielāgot savu rīcību. Tāpēc, ja tiktu atzīts, ka aizliegtām vienošanām ir konkurenci ierobežojošs mērķis, tam būtu arī atturoša

14 — Ir precizēts, ka jēdziens "ierobežojums" ir jāsaprot kā tāds, kas paredz arī gadījumus, kad konkurence netiek "pieļauta" vai tiek "kropļota". Tāpat ierobežojums, par kuru te ir runa, ir jāsaprot kā tāds, kurš attiecas ne tikai uz uzņēmumu rīcības brīvību tirgū ("restraint of trade"), bet arī kā tādu, kas saistīts ar tirgus funkcionēšanu un struktūru ("restriction of competition").

ietekme un tas veicinātu pret konkurenci vērstas rīcības novēršanu. Visbeidzot, tas būtu procesuālās ekonomijas avots, jo tas iestādēm, kuras ir atbildīgas par konkurenci, gadījumos, kad pastāv noteikti kolūziju veidi, ļautu izdarīt secinājumu par to pret konkurenci vērsto ietekmi un nebūtu jāveic to potenciālo vai reālo seku uz attiecīgo tirgu pārbaude, kas bieži vien ir sarežģīta un ilgstoša.

36. Tomēr tādas priekšrocības būtu acīmredzamas vienīgi tad, ja ierobežojuma mērķa dēļ jēdziena izmantošanai būtu skaidri nosacījumi, jo, ja tā nav, tajā var tikt ietverta arī rīcība, kuras kaitējošās sekas uz konkurenci nav skaidri pierādāmas.

37. Šos apsvērumus konkrētāk pamato atziņas, kuras ir izsecināmas no Tiesas pastāvīgās judikatūras.

38. Pirmkārt un kā Tiesa jau ļoti agri ir nospriedusi savā spriedumā lietā *LTM*[15] un konsekventi to ir atgādinājusi[16], tāda nosacījuma alternatīvais raksturs, kurš paredz, ka pastāv nolīgums, kura "mērķis vai sekas" ir ierobežot konkurenci, kā ir paredzēts EKL 81. panta 1. punktā, ko raksturo saiklis "vai", liek ņemt vērā paša nolīguma mērķi, ievērojot ekonomisko kontekstu, kādā tas ir jāpiemēro. Attiecībā uz to Tiesa ir precizējusi, ka tomēr gadījumā, ja "šī nolīguma *noteikumu* analīze neatklāj *pietiekamu kaitējuma līmeni*" (izcēlums mans) attiecībā uz konkurenci, būtu tomēr jāvērtē sekas un, lai noteiktu aizliegumu, jāpieprasa apkopot elementus, kuri apliecina, ka konkurence faktiski ir tikusi būtiski vai nu nepieļauta, vai ierobežota, vai kropļota. Lai varētu novērtēt to, vai nolīgums ir aizliegts saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, šīs konkrētās sekas ņemt vērā ir lieki, ja izrādās, ka tā mērķis ir bijis nepieļaut, ierobežot vai kropļot konkurenci kopējā tirgū[17].

39. Otrkārt, Tiesa ir precizējusi, ka nošķiršana starp "pārkāpumu mērķa dēļ" un "pārkāpumu seku dēļ" ir pakļauta noteikumam, ka konkrēti kolūziju starp uzņēmumiem veidi pēc to būtības var tikt uzskatīti par tādiem, kas kaitē normāliem konkurences apstākļiem[18]. Dažādie sadarbības starp uzņēmumiem veidi tādējādi ir tikuši uzskatīti par tādiem, kas sava mērķa dēļ vien ir uzskatāmi par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ. Tādējādi ir lemts, ka konkurenci ierobežojošs mērķis ir ne vien horizontāliem sadarbības veidiem, izņemot tos, kas minēti EKL 81. panta 1. punkta a)–e) apakšpunktā[19], bet arī noteiktam skaitam vertikālu nolīgumu[20].

40. Treškārt, standartizētāks vērtējums, pie kura noved ierobežojuma mērķa dēļ jēdziena izmantošana, nozīmē detalizētu un individuālu apstrīdētā nolīguma vērtēšanu, kas tomēr būtu skaidri jānošķir no uzņēmumiem pārmestās rīcības faktisko vai potenciālo seku vērtēšanas.

15 — 1966. gada 30. jūnija spriedums lietā 56/65 (*Recueil*, 337., 339. lpp.).

16 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 15. punkts.

17 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 16. punkts un tajā minētā judikatūra.

18 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 18. punkts.

19 — Par tādu, kam ir šāds pret konkurenci vērsts mērķis, ir uzskatīta arī informācijas apmaiņa, kas paredzēta, lai koordinētu konkurentu rīcību tirgū (2009. gada 4. jūnija spriedums lietā C-8/08 *T-Mobile Netherlands* u.c. (Krājums, I-4529. lpp.).

20 — Skat. it īpaši 1966. gada 13. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija (*Recueil*, 429. lpp.), 1978. gada 1. februāra spriedumu lietā 19/77 *Miller International Schallplatten*/Komisija (*Recueil*, 131. lpp.) (izplatīšanas nolīgumi, kuri aizliedz paralēlu tirdzniecību starp dalībvalstīm un nosaka teritoriālu ekskluzivitāti), 1985. gada 3. jūlija spriedumu lietā 243/83 *Binon* (*Recueil*, 2015. lpp.) (selektīvas izplatīšanas sistēma, fiksējot minimālo cenu tālākpārdošanai), kā arī 2011. gada 13. oktobra spriedumu lietā C-439/09 *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (Krājums, I-9419. lpp.) (selektīva izplatīšanas sistēma, kas aizliedz noteiktu produktu tirdzniecību internetā, ja vien tam nav objektīvs pamatojums).

41. Šajā ziņā Tiesa ļoti drīz [21] precizēja, ka jautājuma, vai līgumam ir bijis ierobežojošs mērķis, vērtējumu nedrīkst nošķirt no ekonomiskā un tiesiskā konteksta, kuru ņemot vērā, puses to ir noslēgušas. Pēc tam un pastāvīgi tā ir atgādinājusi, ka attiecīgā nolīguma noteikumi noteikti ir bijuši jāvērtē to kontekstā [22] tādēļ, ka, vērtējot rīcības saderību ar Līguma noteikumiem aizliegtu vienošanos jomā, tīri teorētiskus un abstraktus apsvērumus ir grūti aizstāvēt [23].

42. Minot piemēru manam priekšlikumam, es atsaucos uz pārkāpumu, kurš, ņemot vērā gūto pieredzi, ir uzskatāms par tādu, kas radījis vissmagākos konkurences ierobežojumus, proti, horizontālu nolīgumu par noteiktas preces cenām. Lai gan ir skaidrs, ka šāda aizliegta vienošanās parasti varētu radīt samērā lielu kaitējumu konkurencei, šis secinājums nav izdarāms gadījumā, ja, piemēram, attiecīgo uzņēmumu rīcībā ir tikai niecīga daļa attiecīgā tirgus.

43. Tāpat pēc konteksta vērtējuma Tiesa pareizi ir norādījusi, ka izplatīšanas nolīgumu, lai gan to *prima facie* var vērtēt kā tādu, kas ierobežo konkurenci, nevar uzskatīt par tādu, kura mērķis pats par sevi ir būtiski ierobežot konkurenci [24].

44. Manuprāt, meklējot pret konkurenci vērstu mērķi, riskējot nepareizi interpretēt EKL 81. panta 1. punktu – pie tā es atgriezīšos turpmākajā izklāstā –, ekonomiskā un tiesiskā konteksta ievērošana, ņemot vērā šajā noteikumā paredzēto otro alternatīvo izvēli, ir skaidri jānodala no pret konkurenci vērsto seku pierādīšanas. Konteksta ievērošana, apzinot pret konkurenci vērsto mērķi, var vienīgi pastiprināt vai neitralizēt [25] iespējamās aizliegtās vienošanās pašu nosacījumu pārbaudi. Tāpat tā nedrīkst maskēt to, ka faktiski nav apzināts pret konkurenci vērsts mērķis, pierādot paredzēto pasākumu potenciālās sekas.

45. Citiem vārdiem sakot un neatkarīgi no konceptuālas līdzības, kas pastāv starp šīs alternatīvas abām daļām [26], atsauce uz ekonomisko un tiesisko kontekstu, ja ir jāapzina ierobežojums mērķa dēļ, nevar novest pie nosodoša lēmuma attiecībā uz uzņēmumiem, kuri ir noslēguši nolīgumu, kura noteikumi nav kaitējoši konkurencei.

46. Šķiet, ka Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūra, atgādinot atšķirību starp diviem ierobežojumu veidiem, kas paredzēti EKL 81. panta 1. punktā, zināmā mērā varētu kļūt par dažādu interpretāciju avotu, pat radīt apjukumu. Dažos judikatūras virzienos faktiski ir mēģināts nošķirt pret konkurenci vērsta mērķa pārbaudi no nolīgumu starp uzņēmumiem pret konkurenci vērsto seku analīzes.

47. Faktiski noteiktā skaitā lietu minētā konteksta vērā ņemšana līdzinās reālai attiecīgo pasākumu potenciālo seku pārbaudei.

21 — Skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*, 497. lpp.

22 — Skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Miller International Schallplatten*/Komisija, 7. punkts; 1984. gada 28. marta spriedumu apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *Compagnie royale asturienne des mines* un *Rheinzink*/Komisija (*Recueil*, 1679. lpp., 26. punkts), kā arī 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā C-551/03 P *General Motors*/Komisija (Krājums, I-3173. lpp., 66. punkts).

23 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta K. Rēmera [*K. Roemer*] secinājumus lietā, kurā taisīts iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija, 525. lpp.

24 — 1998. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-306/96 *Javico* (*Recueil*, I-1983. lpp., 19.–31. punkts).

25 — Šādas neitralizēšanas piemēru skat. 2002. gada 19. februāra spriedumā lietā C-309/99 *Wouters* u.c. (*Recueil*, I-1577. lpp., 97. punkts).

26 — Šajā ziņā vairāki autori ir uzsvēruši, ka mērķa analīze ir seku analīzes piemērošana (skat. piemēram, Wish, R., 2012. gada 10. februāra konferences "New Frontiers of Antitrust" 4. apaļā galda ievads ar nosaukumu "Anticompetitive object vs. anticompetitive effect: does it really matter?", *Concurrences*, Nr. 2, 2012, 59. un nākamie punkti).

48. Tā lietā *GlaxoSmithKline Services*/Komisija [27] Vispārējā tiesa, lemjot par tāda nolīguma pret konkurenci vērstiem noteikumiem, kurš paredz ierobežot paralēlu medikamentu tirdzniecību, ir uzskatījusi, ka pēc būtības nolīguma pret konkurenci vērsto raksturu nevar izsecināt vien no tā nosacījumu formulējuma, kas īstenots kontekstā, bet esot "obligāti" jāaplūko tā radītās sekas. Šis spriedums ļauj saprast, ka, lai varētu konstatēt pret konkurenci vērstu mērķi, katrā ziņā ir jākonstatē konkrētās sekas, kas radušās attiecībā uz konkurenci [28].

49. Pamatoti rodas jautājums, vai šī analīze, kuras mērķis ir izvērtēt attiecīgo nolīgumu nepieciešamās sekas, vairāk līdzinās to konkurenci ierobežojošo seku analīzei, nekā to pret konkurenci vērstā mērķa analīzei.

50. Nesen Tiesa spriedumā lietā *Allianz Hungária Biztosító* u.c. [29] vēl jo skaidrāk ir nospriedusi, ka nolīgumi, saskaņā ar kuriem automobiļu apdrošināšanas sabiedrības divpusēji vienojās gan ar automobiļu koncesionāriem, kuri darbojas kā remontdarbnīcas, gan ar asociācijām, kas tās pārstāv, par stundas tarifa likmi, kas apdrošināšanas sabiedrībai jāmaksā par tās apdrošināto automobiļu labošanu, paredzot, ka šī likme cita starpā būs atkarīga no apdrošināšanas līgumu, kurus koncesionārs pārdod kā šīs sabiedrības starpnieks, skaita un proporcijas, var tikt uzskatīti par konkurences ierobežojumu "mērķa dēļ" LESD 101. panta 1. punkta izpratnē. Tā tas ir gadījumā, ja pēc individuāla un konkrēta šo nolīgumu satura un mērķa, kā arī ekonomiskā un tiesiskā konteksta, kurā tie īstenoti, vērtēšanas izrādās, ka tie pēc savas būtības ir bijuši kaitējoši normālai konkurences funkcionēšanai kādā no diviem attiecīgajiem tirgiem [30].

51. Te vēl būtu jāizšķir, kādā veidā Tiesas noteiktā konteksta pārbaude, kuru veido izvērtēšana, vai pastāv risks izzust vai būtiski pavājināties konkurencei attiecīgajā tirgū, ņemot vērā it īpaši "šā tirgus uzbūvi, alternatīvu izplatīšanas kanālu esamību un to attiecīgo nozīmīgumu, kā arī attiecīgo sabiedrību ietekmi tirgū", atšķiras no tās, kas attiecas uz iespējamām konkurenci ierobežojošām sekām.

52. Tomēr, neraugoties uz to, ka judikatūra zināmā mērā būtu varējusi veicināt robežlīnijas izplūšanu starp attiecīgajiem ierobežojumu mērķa dēļ un ierobežojumu seku dēļ jēdzieniem, es uzskatu, ka atsaucei uz šo jēdzienu ir jābūt skaidrāk noteiktiem rāmjiem.

53. Pats fakts, ka nolīgums vai darbība tiek kvalificēta kā tāda, kas ierobežo konkurenci tās mērķa dēļ, rada būtiskas sekas, no kurām būtu jāizceļ vismaz divas.

54. Vispirms process, lai apzinātu "pret konkurenci vērstu mērķi" balstās uz formālu pieeju, kura nav pietiekami droša, ja raugās no vispārējo interešu aizsardzības viedokļa, ko paredz Līguma noteikumi konkurences jomā. Ja ir konstatēts, ka nolīgumam ir konkurenci ierobežojošs mērķis, no tā izrietošajam aizliegumam ir ļoti vispārīga iedarbība, proti, tas var darboties preventīvi un tādējādi traucēt turpmāku sakaru dibināšanai [31], turklāt neatkarīgi no konkrēti radušos seku izvērtējuma.

27 — 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-168/01 (Krājums, II-2969. lpp., 147. punkts).

28 — Ja arī saistībā ar apelācijas sūdzību, kas iesniegta šajā lietā, Tiesai nācās kritizēt apstrīdēto nolīgumu pret konkurenci vērstā mērķa būtības analīzi, tā to darīja vienīgi tiktāl, ciktāl Vispārējā tiesa pret konkurenci vērstā mērķa pastāvēšanu bija pakļāvusi noteikumam, ka ir jāpierāda, ka nolīgums radīja neērtības galapatērētājiem (skat. 2009. gada 6. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija u.c. (Krājums, I-9291. lpp., 63. un 64. punkts)).

29 — 2013. gada 14. marta spriedums lietā C-32/11.

30 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Allianz Hungária Biztosító* u.c., 48. punkts.

31 — Šo seku nozīmību jau ir uzsvēris ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*] 64. punktā savos secinājumos lietā, kurā taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *Allianz Hungária Biztosító* u.c.

55. Tātad šo formālo pieeju var izmantot vienīgi tad, ja ir īstenota rīcība, kura varētu radīt īpaši smagas sekas, vai rīcība, attiecībā uz kuru var secināt, ka konkurencei nelabvēlīgās sekas ir pārākas par konkurenci veicinošajām sekām. Lemjot citādi, tiktu noliegts, ka dažas uzņēmēju darbības potenciāli varētu radīt labvēlīgu ietekmi uz konkurenci. Manuprāt, procesuālās ekonomijas nolūkos ir saprātīgi piemērot tiešas sankcijas vienīgi gadījumos, kad pieredze liecina, ka ierobežojums, kas konstatēts ekonomiskajā analīzē, parasti ir bijis aizliegts [32].

56. Tāpēc par konkurenci ierobežojošu mērķa dēļ ir uzskatāma vienīgi tā rīcība, kuras kaitējošais raksturs, ņemot vērā iegūto pieredzi un ekonomiskās zināšanas, ir pierādīts un viegli konstatējams, nevis nolīgumi, kuri, ņemot vērā kontekstu, kādā tie tiek noslēgti, rada divējādas sekas tirgum vai kuri rada papildu ierobežojošas sekas, kuras ir nepieciešamas, lai varētu turpināt īstenot galveno, konkurenci neierobežojošo mērķi.

57. Tāpēc šī kvalifikācija atbrīvo apsūdzošo iestādi no pienākuma pierādīt nolīguma vai darbības, kas tai ir jāizmeklē, pret konkurenci vērstās sekas. Rīcības, kas uzskatāma par ierobežojumu mērķa dēļ, nekontrolēta paplašināšana ir bīstama, ņemot vērā principus, kuriem būtu jāreglamentē pret konkurenci vērstas rīcības konstatēšana un pierādīšanas pienākums.

58. Šo seku dēļ aizliegtas vienošanās kvalificēšana par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ obligāti ir jāierobežo un tā, *in fine*, drīkst attiekties vienīgi uz tām, kuras neapšaubāmi rada noteikta apjoma kaitējumu. Šis jēdziens drīkst attiekties vienīgi uz nolīgumiem, kuri neapšaubāmi, proti, tā, ka nav nepieciešams izvērtēt reālās vai potenciālās sekas, iemieso noteiktu smaguma vai kaitējuma līmeni tā, ka to negatīvā ietekme uz konkurenci varētu būt ļoti iespējama. Neraugoties uz to, ka rīcības, kuru tās mērķa dēļ varētu uzskatīt par ierobežojošu, saraksts ir atvērts, ir ierosināts, konstatējot konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, rīkoties samērā piesardzīgi.

59. Šādai piesardzībai ir vēl būtiskāka nozīme, jo analīzes struktūra, kas Tiesai jāizstrādā, būs piemērojama gan Komisijai, gan par konkurenci atbildīgām valsts iestādēm, kuru izpratne un speciālo zināšanu līmenis balstās uz dažādiem parametriem.

60. Priekšrocība saistībā ar paredzamību un pierādīšanas pienākuma atvieglošanu, kas saistīta ar konkurenci ierobežojošu nolīgumu mērķa dēļ apzināšanu, varētu tikt apdraudēta, ja šī apzināšana galu galā būtu notikusi pēc minētā nolīguma seku uz konkurenci pilnīgas izvērtēšanas, kas krietni pārsniedz nolīguma detalizētu izpēti.

61. Katrā ziņā ir skaidrs, ka Tiesa, neskatoties uz to, ka ir acīmredzami paplašināts rīcības, kas uzskatāma par konkurenci ierobežojošu mērķa dēļ, jēdziens, pastāvīgi ir atgādinājusi, sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā *LTM* līdz iepriekš minētajam spriedumam lietā *Allianz Hungária Biztosító* u.c., ka mērķa analīzē ir jābūt atklātai "pietiekamai kaitīguma pakāpei" [33].

32 — Komisija, šķiet, šo pieeju ir izmantojusi 2004. gada 27. aprīļa vadlīnijās par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu (OV C 101, 97. lpp.). It īpaši tā norāda, ka "nolīgumi, kuru mērķis ir ierobežot konkurenci, ir tādi, kuri pēc būtības spēj to panākt. Tie ir ierobežojumi, kuri, ņemot vērā Kopienas konkurences noteikumu mērķus, ir uzskatāmi par tādiem, kas var radīt konkurencei negatīvas sekas, un nav lietderīgi 81. panta 1. punkta piemērošanas nolūkos pierādīt, ka tie tirgum rada konkrētas sekas. Šī prezumpcija balstās uz *ierobežojuma smagumu un pieredzi*, kas liecina, ka konkurences ierobežojumi mērķa dēļ ir tādi, kam varētu būt negatīva ietekme uz tirgu un kas varētu apdraudēt mērķus, kādi ir Kopienas konkurences noteikumiem" (izcēlums mans).

33 — Šī prasība pastāvīgi tiek atgādināta jaunākajā judikatūrā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 15. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *T-Mobile Netherlands* u.c., 28. punkts; iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *GlaxoSmithKline Services* u.c/Komisija u.c, 55. pants, kā arī 2011. gada 4. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-403/08 un C-429/08 *Football Association Premier League* u.c. (Krājums, I-9083. lpp., 135. punkts).

62. Visbeidzot, es vēlos atgādināt, ka šāda shēma noteiktu rīcību nepadarīs "imūnu", izslēdzot to no EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma. Gadījumos, kad netiek konstatēts, ka kāds noteikts nolīgums konkrēti nebūtu spējīgs – tas ir, ņemot vērā tā mērķus, kā arī tiesisko un ekonomisko kontekstu, kādā tas tiek īstenots, – nepieļaut, ierobežot vai kropļot konkurenci tirgū, vienīgi atsauce uz ierobežojuma mērķa dēļ jēdzienu nav pieļaujama. Iestādei, kura ir atbildīga par konkurences kontroli, vienmēr būs iespēja piemērot sodu par to pēc padziļinātas reālu vai potenciālu seku uz konkurenci tirgū pārbaudes.

2) Par ierobežojuma mērķa dēļ esamību šajā gadījumā vērtējumu

63. Ir redzams, ka savā pirmajā pamatā apelācijas sūdzības iesniedzējs kopumā kritizē Vispārējās tiesas izmantoto ierobežojuma mērķa dēļ jēdziena plašo redzējumu. Konkrētāk, tas norāda uz kļūdām, kuras, viņaprāt, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi, vērtējot attiecīgo pasākumu saturu, mērķi un izstrādes kontekstu.

64. Citiem vārdiem sakot, vispirms ir jānosaka, vai Vispārējai tiesai kopumā ir bijušas tiesības, kā tas ir izdarīts pārsūdzētā sprieduma 124. un 146. punktā, norādīt, ka "nebija pamata pārkāpuma mērķa dēļ jēdzienu interpretēt šauri". Tāpēc ir jānosaka, vai neatkarīgi no šī apgalvojuma Vispārējā tiesa būtu varējusi, nepieļaujot kļūdas tiesību piemērošanā, apstiprināt, ka šajā gadījumā pastāv pārkāpums mērķa dēļ EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

a) Pret konkurenci vērsta mērķa jēdziena šaura vai plaša interpretēšana?

65. Vispirms ir jānorāda, ka judikatūrā, kuru raksturo divējādība starp vēlmi neparedzēt ierobežojumu mērķa dēļ izsmeļošu sarakstu un nepieciešamību ievērot EKL 81. panta 1. punkta *ratio legis*, kas tostarp noteic, ka attiecīgajai rīcībai ir jārada noteikta kaitējuma pakāpe, ne vienmēr ir skaidri atbildēts uz jautājumu par to, vai ierobežojuma mērķa dēļ jēdziens ir jāinterpretē šauri, un tas tā ir, neraugoties uz to, ka daži ģenerāladvokāti ir pauduši viedokli par labu vienai vai otrai pieejai [34].

66. Konkrētāk attiecībā uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, manuprāt, Vispārējā tiesa ir kļūdaini atsaukusies uz šo spriedumu, lai pamatotu secinājumu, saskaņā ar kuru pārkāpuma mērķa dēļ jēdziens nav interpretējams šauri.

67. Protams, kā izriet no šī sprieduma 22. punkta, Tiesa vēlējās atbildēt uz *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers Ltd*. argumentāciju, saskaņā ar kuru "pārkāpuma mērķa dēļ jēdziens jāinterpretē šauri" un "šajā kategorijā ietilpstot tikai nolīgumi, kuru priekšmets ir horizontāla cenu noteikšana, ražošanas ierobežošana vai tirgus sadale, kas ir nolīgumi, kuru pret konkurenci vērstās sekas ir tik acīmredzamas, ka tiem nav nepieciešama nekāda ekonomiska analīze".

68. Taču es norādu, ka Tiesas sniegtā atbilde tā paša sprieduma 23. punktā, saskaņā ar kuru "EKL 81. panta 1. punkta a)–e) apakšpunktā paredzētie nolīgumi neveido izsmeļošu aizliegto vienošanos uzskaitījumu", kaut arī tā skaidri norāda, ka konkurences ierobežošanas jēdziens neietver tikai skaidri redzamus karteļa tipa ierobežojumus ("hard core infringements"), kas paredzēti šajā noteikumā, un to nevar ieslēgt vienā ierobežojošā sarakstā, obligāti nenoteic, ka ir jāizmanto šaura konkurences ierobežojuma mērķa dēļ jēdziena interpretācija.

34 — Piemēram, ir jāpiemin, ka savos secinājumos lietā, kurā taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *Allianz Hungária Biztosító* u.c., ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons ir izteicies par labu šaurai pieejai, secinot, ka konkurences ierobežojumu mērķa dēļ kategorija jāinterpretē šauri un tai jāattiecas tikai uz gadījumiem, kad var konstatēt piemītošu spēju radīt īpaši nopietnas kaitīgas sekas (skat. minēto secinājumu 65. punktu). Lietā, kurā taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *T-Mobile Netherlands* u.c., ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] savukārt ir izteikusies par labu nedaudz plašākai pieejai, norādot, ka "saskaņoto darbību ar pret konkurenci vērstu mērķi jēdzienu noteikti nevar interpretēt pārmērīgi plaši, jo jāņem vērā, ka EKL 81. panta 1. punkta pārkāpuma gadījumā skartajiem uzņēmumiem var rasties ievērojamas sekas. Tāpat attiecīgo jēdzienu nevar interpretēt pārmērīgi šauri, lai neizslēgtu primārajās tiesībās paredzēto "pārkāpuma, kura pamatā ir mērķis" jēdzienu un EKL 81. panta 1. punktam neatņemtu tā praktiskās iedarbības daļu" (skat. šo secinājumu 44. punktu).

69. Lasot šo spriedumu, kļūst skaidrs vēl kāds fakts. Galu galā tieši attiecīgo nolīgumu noteikumu pārbaude lika Tiesai konstatēt, ka pēdējo minēto mērķis bija konkurences ierobežošana.

70. Ir taisnība, ka attiecīgajiem nolīgumiem lietā, kurā tika taisīts iepriekš minētais spriedums *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers* (turpmāk tekstā – "*BIDS* nolīgumi"), bija īpašs raksturs, jo to mērķis bija racionalizēt liellopu gaļas nozari, samazinot pārprodukciju.

71. Ne mazāk svarīgi ir tas, ka šie nolīgumi bija pielīdzināmi nolīgumiem, kas paredzēti, lai samazinātu ražošanu EKL 81. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Tikai pēc ļoti detalizētas *BIDS* nolīgumu noteikumu izvērtēšanas Tiesa nonāca pie secinājuma, ka tiem bija pret konkurenci vērsts mērķis. Tiesa it īpaši ir uzskatījusi, ka šajos nolīgumos bija noteikts mehānisms, kas paredzēja konkurējošo uzņēmumu aiziešanas no tirgus veicināšanu. Elementi, kuri bija Tiesas rīcībā, apliecināja, ka *BIDS* nolīgumiem bija divi galvenie mērķi. Pirmkārt, palielināt attiecīgā tirgus koncentrāciju, ievērojami samazinot pārstrādes pakalpojumus piedāvājošo uzņēmumu skaitu, un, otrkārt, likvidēt teju 75 % no pārpalikuma ražošanas jaudas [35]. *BIDS* nolīgumu mērķis tātad būtībā bija ļaut vairākiem uzņēmumiem īstenot kopīgu politiku, kuras mērķis ir stimulēt dažus no tiem aiziet no tirgus un tādējādi samazināt pārprodukcijas jaudu, kas ietekmē to rentabilitāti, kavējot tiem īstenot uz mērogiem balstītu ekonomiju [36].

72. Tiesa secināja, ka "šāda veida nolīgumi acīmredzami konfliktē ar EK līguma noteikumu par konkurenci pamatā esošo domu, saskaņā ar kuru katram uzņēmējam autonomi jānosaka politika, kādu tas īstenos tirgū". Tā uzskatīja, ka konkurences kontekstā uzņēmumiem, kuri ir parakstījuši *BIDS* nolīgumus, nepastāvot tiem, nebūtu citu līdzekļu savas rentabilitātes paaugstināšanai, kā vien intensificēt komerciālo sāncensību vai veikt uz koncentrāciju vērstas darbības. Ar šiem nolīgumiem tiem būtu iespējams izvairīties no šāda procesa un savā starpā sadalīt ievērojamu daļu izmaksu, kas nepieciešamas, lai palielinātu tirgus koncentrācijas pakāpi, tostarp nosakot divu *euro* nodevu par katra palicēja saražoto vienību. Turklāt Tiesa norādīja, ka *BIDS* nolīgumu mērķa īstenošanai izmantotie līdzekļi ietver arī pret konkurenci vērstus ierobežojumus [37].

73. Visbeidzot, attiecīgie pasākumi radīja tādu kaitējuma pakāpi, ka varēja secināt, ka tiem ir bijis pret konkurenci vērsts mērķis.

74. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es uzskatu, ka Tiesa pārsūdzētajā spriedumā ir kļūdaini apgalvojusi, ka mērķa jēdzienu nedrīkst interpretēt šauri.

75. Ir jāizvērtē, vai, neraugoties uz šo apgalvojumu, Vispārējā tiesa būtu varējusi, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, apstiprināt secinājumu, saskaņā ar kuru apstrīdētajiem pasākumiem ir bijis pret konkurenci vērsts mērķis.

35 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 31. un 32. punkts.

36 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 33. punkts.

37 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 34.–36. punkts.

b) Par analīzes struktūru, kas šajā gadījumā izmantota, lai izdarītu secinājumu par ierobežojuma mērķa dēļ esamību

76. Iesākumā man šķiet būtiski atgādināt, ka, ja vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir, pirmkārt, konstatēt faktus, izņemot gadījumus, kad šo konstatējumu būtiskā neprecizitāte ir izrietējusi no lietas materiāliem, kas tai tikuši iesniegti, un, otrkārt, novērtēt šos faktus, Tiesas kompetencē saskaņā ar LESD 256. pantu ir veikt šo faktu tiesiskās kvalificēšanas un tiesisko seku, kādas no tā ir izsecinājusi Vispārējā tiesa, pārbaudi. Šāds faktu vērtējums nav tiesību jautājums, kas kā tāds būtu pakļauts Tiesas pārbaudei, ja vien nav sagrozīti Vispārējā tiesā iesniegtie pierādījumi [38].

77. Šajā gadījumā man šķiet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs saskaņā ar šo pamatu galvenokārt vēlas norādīt, pirmkārt, uz kļūdām tiesību piemērošanā, kas, viņaprāt, ir pieļautas, attiecīgos pasākumus kvalificējot kā ierobežojumu mērķa dēļ, un, otrkārt, uz to, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi tai iesniegtos pierādījumus. Šie jautājumi *a priori* nevar tikt izslēgti no Tiesas pārbaudes.

78. Faktiski Tiesai ir jāpārliecinās, ka Vispārējā tiesa ir pārbaudījusi, vai Komisija pēc attiecīgo pasākumu satura, mērķa un ekonomiskā un tiesiskā konteksta, kādā tie ietilpst, individuālas un konkrētas izvērtēšanas ir pietiekami konstatējusi, ka tiem ir bijusi tāda kaitējuma pakāpe, lai varētu prezumēt to negatīvo ietekmi uz konkurenci.

79. Lai to izdarītu, ļoti būtiska ir iegūtā pieredze. Šai "pieredzei" ir jāietver tas, kas tradicionāli izriet no ekonomiskās analīzes, kādu to ir apstiprinājušas iestādes, kuras ir atbildīgas par konkurenci, un attiecīgā gadījumā apstiprina judikatūra.

80. Šajā kontekstā ir jākonstatē, ka apstrīdētie pasākumi ir horizontāli un ka tie *a priori* ir uzskatāmi par tādiem, kuriem var būt konkurenci ierobežojošs mērķis.

81. Lai arī ir skaidrs, ka daži horizontāli nolīgumi starp uzņēmumiem ietver būtiskus konkurences ierobežojumus, piemēram, cenu noteikšanu un tirgus sadali [39], un tādēļ var uzskatīt, ka tajos ir ietverts konkurences ierobežojums mērķa dēļ, apstrīdēto pasākumu kaitējošās sekas uz konkurenci nevar noteikt uzreiz.

82. Tomēr ir jāpārbauda, vai Vispārējā tiesa ir pareizi apstiprinājusi Komisijas secinājumu par to, ka pastāv ierobežojums mērķa dēļ, ja ir precizēts, ka šādam secinājumam ir jāizriet no pasākumu satura kopuma, kas vajadzības gadījumā lasīts, ņemot vērā objektīvos mērķus un ekonomisko un tiesisko kontekstu.

83. Šajā ziņā šā pamata sadalīšana vairākās daļās, kas attiecas uz katru no trīs būtiskajiem aspektiem, lai kvalificētu pasākumu kā konkurenci ierobežojošu pasākumu mērķa dēļ, varētu šķist samākslota.

84. Tomēr man šķiet lietderīgi tos izskatīt secīgi.

i) Par pirmo daļu saistībā ar *Groupement* pasākumu satura pārbaudi

85. Apelācijas sūdzības iesniedzējs, kuru vairākos aspektos atbalsta *BNP Paribas*, *BPCE* un *SG*, apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi vairākas kļūdas tiesību piemērošanā, vērtējot attiecīgo pasākumu saturu.

38 — Skat. it īpaši 2012. gada 19. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-628/10 P un C-14/11 P *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c. (84. un 85. punkts).

39 — Skat. 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-389/10 P *KME Germany* u.c./Komisija (Krājums, I-13125. lpp., 75. punkts).

86. Tas apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas, analizējot "pašu" minēto pasākumu mērķi. Vispārējā tiesa nav veikusi apstrīdēto pasākumu kaitīguma pārbaudi, atsaucoties uz to saturu, bet esot ņēmusi vērā dažu *Groupement* dalībnieku subjektīvos nolūkus. Tādējādi Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā pārsūdzētā sprieduma 126. un 132. punktā apgalvojot, ka no paša attiecīgo pasākumu formulējuma izriet, ka šo pasākumu mērķis ir bijis vērsts pret konkurenci, kavējot konkurenci, kuru attiecīgajā tirgū varētu radīt jaunpienācēji. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumu elementus, secinot, ka noteikts skaits šķēršļu praksē padarīja ļoti sarežģītu iespēju jaunpienācējiem attīstīt pieņemšanas darbību, pamatojoties uz Komisijas paziņojumiem un bez derīga paskaidrojuma atsakoties ņemt vērā elementus, kuri pierādīja pretējo.

87. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas, pārsūdzētā sprieduma 186. un 256. punktā ņemot vērā attiecīgo pasākumu pieņemšanas priekšvēsturi, kāda tā izrietēja no dokumentiem, kuri iegūti pārbaudes laikā, kas tika veikta *Groupement* un dažu tā dalībnieku telpās.

88. Tas neesot pareizi, ka Vispārējā tiesa, analizējot šo pasākumu mērķus, ir ņēmusi vērā dažu vadošo banku nodomus pirms attiecīgo pasākumu pieņemšanas, jo šie nodomi atspoguļo nevis paša *Groupement* vēlmi, bet tikai dažu tā dalībnieku vēlmi. Lēmumu var uztvert kā uzņēmumu apvienības lēmumu tādēļ, ka tas ir tā autora patiesās gribas izpausme. Šajā gadījumā lēmuma sagatavošanas un pieņemšanas apstākļiem nav būtiskas nozīmes, jo *Groupement* nodomus pilnībā atspoguļo vienīgi paziņotie pasākumi. Turklāt tika ņemta vērā pasākumu izcelsme tā vietā, lai veiktu šo pasākumu satura padziļinātu analīzi.

89. Vēl apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumu elementus, veicot negaidītu atlasi starp sagatavošanas piedāvājumiem, iegūtajiem dokumentiem un jaunpienācēju paziņojumiem. Apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka noteikts skaits elementu, kas tostarp liecina par nepieciešamību cīnīties pret parazītismu un rūpēties par to, lai tiktu ievērotas konkurences tiesības, apliecina, ka pastāv reālas šaubas par konkurences ierobežojuma pastāvēšanu, kas Vispārējai tiesai bija jāņem vērā. Šī sagrozīšana ir vēl acīmredzamāka, jo Vispārējā tiesa ir balstījusies uz tiem pašiem elementiem, kurus izmantoja Komisija, neatkāpjoties no secinājumiem, kuri bija izvirzīti pirmajā paziņojumā par iebildumiem.

90. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa pēc būtības ir secinājusi, ka attiecīgo pasākumu pret konkurenci vērstais mērķis ir bijis kavēt jaunpienācēju radīto konkurenci Francijas maksājumu karšu izsniegšanas tirgū.

91. Vispārējā tiesa tādējādi ir pārņēmusi secinājumu, saskaņā ar kuru apstrīdēto pasākumu pret konkurenci vērstais mērķis izrietēja no aprēķina formulām, kuras bija paredzētas attiecīgajiem pasākumiem (skat. pārsūdzētā sprieduma 126.–133. punktu). Tāpat tā ir uzskatījusi, ka Komisija uz dokumentiem, kas savākti pārbaudes laikā par vadošo banku nolūkiem attiecīgo pasākumu sagatavošanas laikā, ir balstījusies tikai, lai apstiprinātu šo secinājumu (skat. pārsūdzētā sprieduma 123.–154. punktu).

92. Pirmkārt, attiecībā uz aprēķina formulu, kuras izmantotas apstrīdētajos pasākumos, vērtējumu un papildinot to, ko es iepriekš norādīju, Vispārējā tiesa, manuprāt, tomēr nav pārbaudījusi, vai tajās bija paredzēts mehānisms, kurš pēc savas būtības ir vērsts pret konkurenci.

93. Protams, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 132. punktā ir norādījusi, ka Komisija, ņemot vērā formulas, kas paredzētas attiecīgajos pasākumos, un ņemot vērā grūtības attīstīt pieņemšanas darbību, ir uzskatījusi, ka šie pasākumi *Groupement* locekļiem, uz kuriem tie attiecās, lika vai nu ierobežot viņu izdošanas darbību, vai segt maksājumus (saistībā ar izdošanu), kuri nebija jāsedz citiem *Groupement*

dalībniekiem, tostarp vadošajām bankām. Vispārējā tiesa arī norādīja, ka "šīs formulas dalībniekiem, uz kuriem tās attiecas, ierobežoja iespēju konkurēt (ar cenu) izdošanas tirgū ar *Groupement* dalībniekiem, uz kuriem tās neattiecas. Komisija secināja, ka attiecīgajiem pasākumiem ir bijis pret konkurenci vērsts mērķis kavēt konkurenci, kuru rada jaunpienācēji (skat. apstrīdētā lēmuma 212., 213. un 222. punktu)".

94. Tāpat Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 133. punktā pārņēma Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru "funkcija, kuru *Groupement* piedēvēja *MERFA* (pamudinājums attīstīt pieņemšanas darbību), bija pretrunā tam, ka pastāvēja starpbanku komisijas maksas, kuras veicināja izdošanu (skat. apstrīdētā lēmuma 226.–230. punktu), un apstāklim, ka pievienošanās papildu maksājums un pasīvo aktivizēšanas maksājums bija sankcija bankām, kuras nesenā pagātnē nebija izdevušas pietiekami daudz karšu (skat. apstrīdētā lēmuma 231. un 232. punktu)".

95. Ja šie konstatējumi ļoti skaidri nosaka attiecīgo pasākumu saturu, kas pēc būtības bija paredzēti, lai noteiktu konkrētus maksājumus noteiktām bankām un lai stimulētu pieņemšanas darbību, man šķiet, ka ne Komisijai, ne Vispārējai tiesai nav izdevies pierādīt, kādā veidā šie pasākumi to formulējuma dēļ vien ir bijuši tādi, kas ierobežo konkurenci. Faktiski, ja mēs ievērojam paziņoto pasākumu noteikumus, par kādiem ziņoja Komisija un kurus vērtēja Vispārējā tiesa, to mērķis ir bijis noteikt dalības maksu *Groupement* dalībniekiem, kas paredzēta, lai finansētu maksājumu karšu sistēmas funkcionēšanu. Kā es norādīšu vēlāk (skat. šo secinājumu 130. un 131. punktu), faktu, ka dažiem *Groupement* dalībniekiem sakarā ar attiecīgajiem pasākumiem varētu nākties ierobežot savu izdošanas darbību vai arī segt izmaksas (saistībā ar izdošanu), kuras nav jāsedz citiem *Groupement* dalībniekiem, nevar uzskatīt par ierobežojumu mērķa dēļ.

96. Otrkārt, attiecībā uz to, ka ir ņemta vērā "izcelsme", proti, vadošo banku nodomi, kuri ir iekļauti dažos attiecīgo pasākumu sagatavošanas dokumentos, kuri ir apkopoti pārbaužu laikā, Vispārējās tiesas pamatojums šajā apelācijas sūdzībā tiek apšaubīts vairākos aspektos.

97. Pirmkārt, ir jāvērtē, vai Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu, dažus šo vadošo banku nodomus saistībā ar attiecīgo pasākumu izstrādi piedēvējot visam *Groupement* kopumā. Otrkārt, ir jāanalizē, cik liela nozīme šiem nolūkiem ir piešķirta pasākumu satura vērtēšanā, un, visbeidzot, jānosaka, cik liela nozīme tiem ir bijusi, konstatējot ierobežojumu mērķa dēļ.

98. Pirmkārt, attiecībā uz jautājumu par to, vai vadošo banku nolūki faktiski ir pauduši paša *Groupement* vēlmi, arguments, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pielīdzinot *Groupement* nolūkus vadošo banku nodomiem, man šķiet diezgan pārliecinošs.

99. Attiecībā uz to es uzskatu, ka Vispārējā tiesa ir vienīgi norādījusi, ka, "tā kā vadošās bankas ir neoficiālas institūcijas, proti, [elektronisko norēķinu vadlīniju komitejas], kas sagatavoja attiecīgos pasākumus, un vadības padomes, kas tos pieņēma, dalībnieces, vadošo banku izteiktais nodoms pēc būtības atbilst *Groupement* nolūkam saistībā ar attiecīgo pasākumu pieņemšanu" (skat. pārsūdzētā sprieduma 256. punktu). Tā secināja, ka Komisija nav rīkojusies pretrunīgi, kvalificējot attiecīgos pasākumus kā uzņēmumu apvienības lēmumus un saskaņā ar šo kvalifikāciju atzīstot, ka attiecīgie pasākumi ir bijuši *Groupement* vēlmes izpausme, pamatojoties uz vadošo banku nolūkiem, apstiprinot faktu, ka to mērķis ir bijis izslēgt jaunpienācējus (skat. pārsūdzētā sprieduma 257. punktu).

100. Lai apstiprinātu secinājumu, pie kura nonāca Komisija, par iespēju vadošo banku nodomus piedēvēt visam *Groupement*, man šķiet, ka Vispārējai tiesai ir bijis jākontrolē, vai dažu vadošo banku izteiktie nodomi ir atspoguļojuši *Groupement* patiesās vēlmes, un, ja tas netika darīts, tos šajā lietā nevarēja piesaistīt attiecīgajam uzņēmumu apvienības lēmumam [40]. Attiecībā uz to ir svarīgi uzsvērt, kā Vispārējā tiesa to norādīja pārsūdzētā sprieduma 7. punktā, ka elektronisko norēķinu komiteja ir neoficiāla institūcija bez lēmējtiesībām.

101. Otrkārt, attiecībā uz būtiskumu, kāds piešķirts nolūkiem, kurus paudušas vadošās bankas, nosakot attiecīgo pasākumu pret konkurenci vērsto mērķi, Vispārējās tiesas secinājums, saskaņā ar kuru Komisija uz pārbaužu laikā apkopotajiem dokumentiem, kuros ir ietverti vadošo banku nolūki attiecīgo pasākumu sagatavošanas laikā, esot balstījusies vienīgi apstiprināšanai (skat. pārsūdzētā sprieduma 134. un 267. punktu), nebūt nav pats par sevi saprotams.

102. Protams, ja balstās uz tās apstrīdētā lēmuma daļas struktūru, kurā ir vērtēta konkurences ierobežojuma mērķa dēļ esamība [41], šķiet, ka Komisija, pirmkārt, ir norādījusi, ka pati šo pasākumu formula ir pretrunā paziņojumā norādītajiem mērķiem [42], un, otrkārt, izklāstījusi, kādu iemeslu dēļ, viņasprāt, konkurenci ierobežojošais mērķis, kāds tas izriet no pašas pasākumu formulas, nevainojami atbilst reālajiem pasākumu mērķiem, kas pausti saskaņā ar vadošo banku nolūkiem to sagatavošanas laikā [43]. Tāpat Komisija ir norādījusi, ka "*MERFA* pret konkurenci vērsto mērķi apliecina vadošo banku paziņojumi pasākumu sagatavošanas laikposmā" [44].

103. Tomēr šķiet, ka galu galā Komisija dokumentiem, kas liecina par minēto pasākumu "izcelsmi", ir piešķīrusi tikpat lielu nozīmi kā attiecīgo pasākumu formulas pārbaudei.

104. Manuprāt, tas pietiekami skaidri izriet no apstrīdētā lēmuma 193. un 198. apsvēruma, kuros, apkopojot Komisijas izmantoto pieeju, nosakot pret konkurenci vērsto mērķi, ir norādīti sagatavošanas dokumenti. Turklāt un kā *SG* to uzsvēra savos procesuālajos rakstos, daļas, kas veltīta formulu vērtēšanai, mērķis ir sniegt noliedzošu pierādījumu tam, ka attiecīgie pasākumi neatbilst norādītajam mērķim. Attiecīgo pasākumu pret konkurenci vērstā mērķa apstiprinošais pierādījums lielā mērā balstās uz būtiskiem elementiem, kuri iegūti no vadošo banku sagatavošanas dokumentiem [45].

105. Tāpat man šķiet, ka, lai varētu interpretēt attiecīgo pasākumu saturu, Vispārējā tiesa ir izmantojusi apsvērumus saistībā ar formulām, kas izmantotas šajos pasākumos, lasot tās, ņemot vērā dokumentus, kas iegūti pārbaužu laikā un kuros ir minēti vadošo banku izteiktie nodomi [46].

106. Katrā ziņā šķiet, ka, treškārt, obligāti ir jānosaka, vai vadošo banku izteiktos nodomus kā attiecīgo pasākumu izcelsmes elementu varēja uzskatīt par būtiskiem, nosakot to, vai pastāv ierobežojums mērķa dēļ.

107. Šajā ziņā es uzskatu, ka šie nolūki, pat pieņemot, ka tie patiesi atspoguļotu *Groupement* nolūkus, kas, manuprāt, tomēr tā nav (skat. šo secinājumu 100. punktu), nav uzskatāmi par pietiekamiem, lai pierādītu, ka pastāv pret konkurenci vērsts nolīgums un, *a fortiori*, nolīgums, kurā ir ietverts konkurences ierobežojums mērķa dēļ.

40 — Šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Wouters* u.c., 64. punkts.

41 — Skat. apstrīdētā lēmuma 193.–251. punktu.

42 — Skat. apstrīdētā lēmuma 10.2.1.1. daļu, kas atbilst tā 199.–234. punktam.

43 — Skat. apstrīdētā lēmuma 10.2.1.2. daļu, kas atbilst tā 235.–250. punktam.

44 — Apstrīdētā lēmuma 234. punkts.

45 — Skat. arī apstrīdētā lēmuma satura atstāstu pārsūdzētā sprieduma 35. un 36. punktā.

46 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 186. punktu.

108. Protams, no judikatūras skaidri izriet, ka, lai gan pušu nolūki nav nepieciešamais elements, lai varētu konstatēt nolīguma ierobežojošo raksturu, nekas neliedz iestādēm, kas atbildīgas par konkurenci, kā arī valstu un Savienības tiesām to ņemt vērā [47].

109. Šī iespēja ņemt vērā pušu izteiktos nodomus, manuprāt, ir uztverama vienīgi pakārtoti vai papildus, un tā nevar aizstāt inkriminētās rīcības noteikumu un mērķu detalizētu pārbaudi. Tāpat kā nolīguma puses nevar apgalvot, ka tām nav bijis nolūka pārkāpt EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu [48], nav arī pietiekami norādīt, ka šāds nolūks pastāv, lai varētu secināt, ka to īstenotajiem pasākumiem ir pret konkurenci vērsts mērķis. Pušu izteiktais nolūks tāpat nav ņemams vērā, kā tas ir šajā gadījumā, ja ir jāvērtē uzņēmumu rīcības konkurencei radītās sekas.

110. Faktiski es uzskatu, ka "pret konkurenci vērsta mērķa" apzināšana ir saistīta ar tīri objektīvu vērtēšanu neatkarīgi no pušu vēlmēm. Tāpēc es uzskatu, ka iespējamās aizliegtas vienošanās dalībnieku varbūtēji izteiktie nolūki, ne vairāk kā, iespējams, likumīgie mērķi, kādi tiem ir, nav tieši būtiski, ja runa ir par pārbaudi, vai minētajai aizliegtajai vienošanās neatkarīgi no tā, kādā formā tā ir izpaudusies, ir pret konkurenci vērsts "mērķis".

111. Visbeidzot, šajā šobrīd izskatāmā pamata daļā apelācijas sūdzības iesniedzējs ir norādījis, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi sniegtos pierādījumu elementus. Šī sagrozīšana izpaudās faktā, ka papildus dokumentiem, kuri apliecina, ka pieņemšanas darbības attīstība nav obligāti bijusi problemātiska, Komisija ir veikusi nesavlaicīgu vadošo banku nodomu atlasi.

112. Attiecībā uz to pietiek vien atgādināt, ka principā vienīgi Vispārējai tiesai ir jāvērtē tā pierādījumu elementu vērtība, kas piešķirama pierādījumu elementiem, kas tai ir sniegti. Pierādījumu sagrozīšana nozīmē, ka Vispārējā tiesa ir acīmredzami pārkāpusi šo pierādījumu elementu saprātīgas vērtēšanas robežas [49], kam skaidri ir jāparādās lietas materiālos, un nav vajadzības atkārtoti veikt šo elementu vērtēšanu. Ja prasītājs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumu elementus, viņam ir precīzi jānorāda elementi, kuri ir tikuši sagrozīti, un jāpierāda analīzē pieļautās kļūdas, kuras Vispārējo tiesu savā vērtējumā ir novedušas pie šādas sagrozīšanas [50].

113. Šajā gadījumā pierādījumu sagrozīšana lietas materiālos nav skaidri saskatāma. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējs nav precīzi norādījis dokumentus, kuri, viņaprāt, pierādītu šādu sagrozīšanu. Ar savu argumentāciju un kaut arī tas ir norādījis uz pierādījumu elementu sagrozīšanu, šķiet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs faktiski vēlas panākt, lai tiktu no jauna vērtēti šie pierādījumu elementi, taču tas nav Tiesas kompetencē.

114. No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka, ja arī tiek vērtēti paši attiecīgo pasākumu noteikumi, kurus ir norādījusi Vispārējā tiesa, secinājums, saskaņā ar kuru Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi minēto pasākumu pret konkurenci vērsto raksturu mērķa dēļ, ir grūti saprotams.

ii) Par otro daļu saistībā ar pasākumu mērķa pārbaudi

115. Apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, vērtējot attiecīgo pasākumu mērķus. Vispārējā tiesa ir kļūdījusies, atzīstot, ka cīņa pret maksājumu karšu sistēmas parazītismu ir likumīgs mērķis, tomēr atsakoties vērtēt šo mērķi, ņemot vērā EKL 81. panta 1. punktu. Vispārējai tiesai ir bijis jāatzīst, ka konkurences ierobežojums mērķa dēļ nav noticis, jo *Groupement* pasākumi bija paredzēti, lai stimulētu pieņemšanas darbību un rastu iespēju

47 — Šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Allianz Hungária Biztosító* u.c., 37. punkts un tajā minētā judikatūra.

48 — Skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *General Motors*/Komisija, 77. punkts un tajā minētā judikatūra.

49 — Skat. 2011. gada 10. februāra spriedumu lietā C-260/09 P *Activision Blizzard Germany*/Komisija (Krājums, I-419. lpp., 57. punkts), kā arī 2013. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-287/11 P Komisija/*Aalberts Industries* u.c. (52. punkts).

50 — Šajā ziņā skat. 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija (*Recueil*, I-123. lpp., 50. punkts).

optimizēt līdzsvaru starp pieņemšanas un izdošanas darbībām. Šādi pasākumi saskaņā ar samērīguma principu esot atbilstīgi, jo tos veido sistemātiski pasākumi, kas īstenoti maksājumu karšu sistēmas vispārējās interesēs, un tie esot līdzsvaroti, jo *Groupement* dalībniekiem ir iespēja izvēlēties savai individuālajai situācijai piemērotāko variantu.

116. Kā izriet no judikatūras, lai noteiktu, vai uz nolīgumu attiecas EKL 81. panta 1. punktā noteiktais aizliegums, ir jāpievēršas objektīvajiem mērķiem, kādus saskaņā ar to ir plānots īstenot [51].

117. Man šķiet svarīgi atgādināt, ka šie objektīvie mērķi, kuriem skaidri ir jāizriet no attiecīgajiem pasākumiem, nekādā veidā nesakrīt ar subjektīvajiem nolūkiem ierobežot vai neierobežot konkurenci vai ar likumīgajiem mērķiem, kādi varētu būt attiecīgajiem uzņēmumiem. Ir skaidrs, ka nolīgumu var uzskatīt par tādu, kuram ir konkurenci ierobežojošs mērķis arī tad, ja tam ir arī citi likumīgi mērķi [52].

118. Kā šajā gadījumā būtu saprotami *Groupement* īstenotie tarifu pasākumi?

119. Pretēji tam, ko Komisija lika saprast tiesas sēdes laikā, būtu grūti apgalvot, ka pasākums *MERFA* rada tādu kaitējumu, kas būtu pielīdzināms kartelim [53], attiecībā uz cenu, kura kā tāda apdraud konkurenci. Tāpat iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ man šķiet, ka šajā gadījumā aplūkotos pasākumus, kuri neietver mehānismu, kas būtu paredzēts, lai veicinātu konkrētu konkurentu aiziešanu no tirgus, būtu grūti salīdzināt ar attiecīgajiem tirgus racionalizācijas pasākumiem, kuri aplūkoti lietā, kurā tika taisīts iepriekš minētais spriedums *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*.

120. No pārsūdzētā sprieduma izriet, ka attiecīgo pasākumu mērķis, galvenokārt, bija ieviest nodevas, kas jāmaksā *Groupement* dalībniekiem, kuri, gan pievienojoties maksājumu karšu sistēmai, gan to izmantojot, sevi pozicionē drīzāk kā maksājumu karšu izdevēji (maksājumu karšu izdošanas un/vai atsaukšanas, ko veic kartes īpašnieks, darbība) nekā pieņēmēji (tirgotāju, kuriem ir *SIREN* numurs un kuri veic *ATM* izmantošanu, piesaistīšanas darbība).

121. Groupement uzskata, ka visi šie pasākumi bija paredzēti, lai aizsargātu maksājumu karšu sistēmu no ekonomiskā parazītisma parādības, kas izriet no to banku darbības, kuras attīsta galvenokārt karšu izdošanas darbību un gūst peļņu, nesniedzot ieguldījumu, no priekšrocībām, ko rada citu sistēmas dalībnieku veiktie ieguldījumi pieņemšanas darbības attīstībā.

122. Lai gan ir saprotams, kā to ir atzinusi arī Vispārējā tiesa (skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 76. un 77. punktu), ka cīņa pret parazītismu varētu būt likumīgs mērķis, šis apsvērums nav tieši būtisks, nosakot, vai pastāv konkurences ierobežojums mērķa dēļ EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

123. Tādēļ es neuzskatu, ka Vispārējā tiesa būtu rīkojusies pilnīgi aplami secinot, ka cīņas pret parazītismu mērķis kopumā nebūtu jāņem vērā pasākumu vērtēšanas stadijā, ņemot vērā EKL 81. panta 1. punktu, bet to varētu ņemt vērā, vērtējot iespējamos ieguvumus, piemērojot izņēmumu saskaņā ar EKL 81. panta 3. punktu.

124. Tomēr man šķiet, ka šim secinājumam būtu jēga tikai tad, ja pēc detalizētas vērtēšanas tiktu skaidri konstatēts, ka apstrīdētajiem pasākumiem ir bijis pret konkurenci vērsts mērķis. Skaidrs, ka apstāklis, ka rīcībai acīmredzami ir bijis pret konkurenci vērsts mērķis, padara nenozīmīgu faktu, ka tai ir bijuši arī citi mērķi.

51 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 21. punkts.

52 — Piemēram, tādi likumīgie mērķi kā tirdzniecības politika (iepriekš minētais spriedums lietā *General Motors*/Komisija, 64. punkts) vai sabiedrības veselības aizsardzība un atbilstības kontroles izmaksu samazināšana (1983. gada 8. novembra spriedums apvienotajās lietās 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ International Belgium* u.c./Komisija (*Recueil*, 3369. lpp., 25. punkts)), kā arī pasākumi, kas paredzēti, lai cīnītos ar krīzi nozarē (iepriekš minētais spriedums lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 21. punkts).

53 — Šķiet, ka Komisija sākotnēji izmantoja attiecīgo pasākumu pielīdināšanu kartelim starp *Groupement* un vadošajām bankām (skat. šo secinājumu 7. punktu), bet izmeklēšanas laikā to atmeta.

125. Pretējā gadījumā, proti, ja pastāvētu ierobežojums mērķa dēļ, kas nebūtu skaidri konstatēts, kā man tas šķiet šajā gadījumā, būtu pamats veikt pret konkurenci vērsto seku pārbaudi un saistībā ar to izvērtēt paredzēto pasākumu nepieciešamību un samērīgumu, ņemot vērā to mērķi[54].

126. Man ir grūti pieņemt, ka attiecīgie pasākumi varētu radīt judikatūrā paredzēto kaitīguma līmeni.

127. Pirmkārt, nekādi netiek apstrīdēts, ka šie pasākumi ir tikuši pieņemti ar mērķi stimulēt maksājumu karšu pieņemšanas darbību maksājumu sistēmā, kam ir divējāda daba saistībā ar tīkla ietekmes pastāvēšanu. Kā Vispārējā tiesa norāda pārsūdzētā sprieduma 102. punktā, Komisija pati ir norādījusi, ka karšu izdošanas un pieņemšanas darbības ir nepieciešamas viena otrai un maksājumu ar kartēm sistēmai kopumā, ņemot vērā to, ka, pirmkārt, tirgotāji nevēlētos pievienoties maksājumu ar kartēm sistēmai, ja karšu apkalpotāju skaits būtu nepietiekams, un, otrkārt, patērētāji nevēlētos iegūt karti, ja tā nebūtu izmantojama pie pietiekama skaita tirgotāju.

128. Tādējādi apstrīdētie pasākumi ir bijuši paredzēti, lai iegūtu finanšu ieguldījumu no dalībniekiem, kuri guva tiešu peļņu karšu izdošanas darbības līmenī, par pievienošanos maksājumu sistēmai, kura veidota, izmantojot citu dalībnieku ieguldījumu "pieņemšanas" līmenī. Šie pasākumi, it īpaši *MERFA*, pēc būtības satur nosacījumus, kas paredzēti, lai no dalībniekiem, kuri ir mazaktīvi "pieņemšanas" jomā, pieprasītu finanšu ieguldījumu.

129. Man nešķiet, ka finanšu maksājuma noteikšanai tīkla dalībniekiem, kuri, neko neieguldot pretī, gūst labumu no citu dalībnieku ieguldītajiem līdzekļiem, lai attīstītu tīklu, varētu būt pret konkurenci vērsts mērķis.

130. Šajā gadījumā, protams, prasītais maksājuma apmērs vai grūtības, ar kurām daži uzņēmēji sastopas, attīstot pieņemšanas darbību, varētu novest pie to uzņēmēju, kuri nesamaksā maksājumu, kas noteikts saskaņā ar attiecīgajiem pasākumiem, aiziešanas no tirgus. Tomēr, neizmantojot "būtisku iespēju" teoriju[55], kuru Komisija šajā gadījumā nav minējusi[56] un kuras piemērojamība jebkurā gadījumā man šķiet apšaubāma[57], no konkurences viedokļa man tas nešķiet nosodāmi.

131. Katrā ziņā, ja arī nevarētu izslēgt, ka apstrīdēto pasākumu rezultāts bija mudināt konkrētus *Groupement* dalībniekus vai nu ierobežot savu izdošanas darbību, vai palielināt savu pieņemšanas darbību, kur pēdējā minētā izvēle izrādījās īpaši grūta un tādēļ notika viņu aiziešana no tirgus, šis jautājums katrā ziņā liek izpētīt šo pasākumu potenciālās pret konkurenci vērstās sekas, nevis to mērķi. Es uzskatu, ka izslēgšanas sekas, kas radās to tarifu pasākumu dēļ, kādi tiek aplūkoti šajā lietā, ir vērtējamas vienīgi pret konkurenci vērstu seku izvērtēšanas stadijā.

54 — Šajā ziņā skat. 1986. gada 28. janvāra spriedumu lietā 161/84 *Pronuptia de Paris* (*Recueil*, 353. lpp., 15.–17. punkts) un 1994. gada 15. decembra spriedumu lietā C-250/92 *DLG* (*Recueil*, I-5641. lpp.).

55 — Es atgādinu, ka, ņemot vērā šo teoriju, resursa vai struktūras īpašniekam tā ir jāpadara pieejama saviem konkurentiem, ja šīs struktūras izmantošana ir būtiska viņu darbības īstenošanai (šajā ziņā skat. 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-418/01 *IMS Health* (*Recueil*, I-5039. lpp.)).

56 — Šajā ziņā skat. pārsūdzēto spriedumu (66. un 224. punkts).

57 — Savā *XXX ziņojumā par konkurences politiku 2000* [*XXX e rapport sur la politique de concurrence 2000*] Komisija pati ir norādījusi turpmāko, proti, "Komisija uzskata, ka maksājumu karšu sistēma nav būtiska infrastruktūra un ka tādēļ *Groupement* var noteikt, vai tā ļauj saviem konkurentiem tai piekļūt (ar noteikumu, ka starp tiem netiek īstenota diskriminācija)" (minētā ziņojuma 207. punkts).

132. It īpaši man ir jāatzīst, ka es neizprotu, kā Komisija un Vispārējā tiesa ir interpretējušas apstrīdētos pasākumus, kurus *Groupement* pieņēma attiecībā uz visiem tā dalībniekiem, proti, kā tas tika norādīts, gan vadošajām bankām, gan dalībniekiem, kuri ir piesaistīti vadošajām bankām vai ir to sabiedrotie [58]. Ciktāl tarifu pasākumi tieši vai netieši skar visus *Groupement* dalībniekus, man ir grūti saprast, kādā veidā tie būtu varējuši ietvert pret konkurenci vērstu pasākumu un turklāt cik lielā mērā tie varētu būt bijuši kaut kādā veidā uzskatīti par tādiem, kuri rada ietaupījumu vadošajām bankām [59].

133. No šiem apsvērumiem izriet, ka, ņemot vērā attiecīgo pasākumu noteikumus, to mērķi neļāva nonākt pie secinājuma, saskaņā ar kuru Komisija būtu varējusi pamatoti secināt, ka šajā gadījumā pastāv ierobežojums mērķa dēļ.

iii) Par trešo daļu saistībā ar pasākumu izstrādes konteksta pārbaudi

134. Apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi vairākas kļūdas, analizējot kontekstu, kādā radās attiecīgie pasākumi.

135. Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs pārmet Vispārējai tiesai, ka tā kļūdaini ir ņēmusi vērā juridisko kontekstu, pirmkārt, kļūdaini interpretējot judikatūru, kas saistīta ar konkurences ierobežojumiem mērķa dēļ, it īpaši saistībā ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, un, otrkārt, jautājumus, kuri izvērsti iepriekšējā lēmumu pieņemšanas praksē. Attiecībā uz to pārsūdzētajā spriedumā ir it īpaši sniegts pretrunīgs pamatojums, jo Vispārējā tiesa minētā sprieduma 94. un 99. punktā ir apstiprinājusi gan to, ka darbības, kas vērtētas divos lēmumos "Visa" [60], būtiski atšķiras no tām, kas aplūkotas šajā lietā, gan, ka šie divi lēmumi attiecoties uz "līdzīgām vai identiskām situācijām". Kļūda analīzē izrietēja arī no tā, ka Komisija pati ir iesaistījusies diskusijā par iespējamām saistībām saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. pantu, proti, par pasākumiem, "lai atbilstu [tās] prasībām", kas nekādā veidā neraksturo konkurences pārkāpumu kā tādu.

136. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, ņemot vērā ekonomisko kontekstu, it īpaši izvairoties no maksājumu karšu sistēmas divējādās darbības.

137. Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs lēš, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, ņemot vērā ekonomisko kontekstu, neveicot savu sarežģīto ekonomisko vērtējumu kontroli. Šajā gadījumā Vispārējā tiesa nekādā veidā nav veikusi šo minimālo un objektīvo ekonomisko vērtējumu, kas iekļauti apstrīdētajā lēmumā, kontroli, bet pārsūdzētā sprieduma 320. un 321. punktā vienīgi noraidījusi dažus *Groupement* veiktos ekonomikas pētījumus, kuri it kā esot pretrunā citiem pētījumiem.

138. No šā pamata divu pirmo daļu vērtējuma izriet, ka, ja tiek ņemts vērā attiecīgo pasākumu saturs un mērķis, kāds tiem ir bijis, konkurences ierobežojums mērķa dēļ EKL 81. panta 1. punkta izpratnē nav konstatējams.

58 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 3. punktu, kurā ir pārņemts apstrīdētā lēmuma 29. punkts.

59 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 130. punktu. *BNP Paribas* gan savā atbildes rakstā, gan tiesas sēdē uzsvēra, ka tā esot, viņuprāt, kļūdaina prasība, saskaņā ar kuru visas vadošās bankas varētu izvairīties no attiecīgajiem pasākumiem, kas pamatotu pārkāpuma mērķa dēļ raksturojumu. Apstiprinot šo pamata prasību, Vispārējā tiesa nav izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu.

60 — Komisijas lēmumi par EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru, proti, 2001. gada 9. augusta Lēmums 2001/782/EK (Lieta COMP/29.373 - *Visa International*) (OV L 293, 24. lpp.; turpmāk tekstā – "Lēmums *Visa* 2001") un 2002. gada 24. jūlija Lēmums 2002/914/EK (Lieta COMP/29.373 - *Visa International* – Starpbanku komisijas maksas) (OV L 318, 17. lpp.; turpmāk tekstā – "Lēmums *Visa* 2002").

139. Šādos apstākļos elementiem, kas izmantoti saistībā ar attiecīgo pasākumu izstrādes ekonomisko un juridisko kontekstu [61], nevajadzētu būt tādiem, kas paši par sevi ļautu konstatēt pret konkurenci vērstu mērķi. Tādējādi, kā es jau iepriekš norādīju, konteksta pārbaude nekādā veidā nevar aizstāt pret konkurenci vērsta mērķa faktiskas apzināšanas neesamību (skat. šo secinājumu 44. punktu).

140. Lai aina būtu pilnīga, man tomēr jāuzsver turpmāk norādītais.

141. Attiecībā, pirmkārt, uz juridiskā konteksta vērā ņemšanu, kā es to jau iepriekš esmu minējis, gūtā pieredze plašākā izpratnē ir parametrs, kurš jāņem vērā, lai varētu secināt, ka pastāv ierobežojums mērķa dēļ (skat. šo secinājumu 55. un turpmākos punktus).

142. Tomēr, lai arī gūtā pieredze būtisku un/vai acīmredzamu ierobežojumu gadījumā var neapšaubāmi apstiprināt noteiktu sadarbības veidu konkurencei neapšaubāmi kaitējošo raksturu, kam pilnīgi noteikti ir ietekme uz konkurences attīstību, es neesmu pārliecināts, ka to var vienmēr ņemt vērā kā spēcīgu argumentu Komisijas lēmumu pieņemšanas praksē. Fakts, ka Komisija iepriekš nav uzskatījusi, ka attiecīga veida nolīgums ar savu mērķi vien būtu konkurenci ierobežojošs, nav tāds, kas nākotnē traucētu tā uzskatīt pēc apstrīdēto pasākumu individuālas un detalizētas pārbaudes.

143. Šajā gadījumā Komisijas iepriekšējā nostāja attiecībā uz nolīgumiem, kas pieņemti saistībā ar maksājumu sistēmu, un it īpaši tās nostāja, kas izriet no lēmuma Visa 2001 un lēmuma Visa 2002, pieņemot, ka tajos ir bijuši aplūkoti praktiski identiski pasākumi tiem, kas tiek aplūkoti šajā lietā, nevarētu ļaut iepriekš nolemt, ka minētajiem pasākumiem ir ierobežojošs raksturs.

144. Tāpat nav mazāk svarīgi, ka ir jābūt modriem attiecībā uz pamatiem, kuri pamato atkāpšanos no secinājumiem, kurus Komisija līdz šim ir izmantojusi lēmumu pieņemšanā attiecībā uz maksājumu sistēmu tirgu. Vispārējai tiesai bija jāpārbauda, cik lielā mērā attiecīgie pasākumi atšķirībā no pasākumiem, kas pieņemti tajā pašā tirgū, – kuru līdzību tā daļēji ir atzinusi [62] – bija tādi, kas radīja zināmu kaitējumu, lai tos varētu analizēt kā tādus, kuriem ir pret konkurenci vērsts mērķis.

145. Attiecībā uz precedentu, kas aplūkots iepriekš minētajā spriedumā lietā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, kā es to iepriekš esmu norādījis šo secinājumu 69.–73. punktā, es uzskatu, ka minētā lieta vairākos aspektos skaidri atšķiras no šīs lietas.

146. Otrkārt, attiecībā uz ekonomiskā konteksta ņemšanu vērā *Groupement* pēc būtības pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā maksājumu karšu sistēmas raksturojumu un it īpaši sistēmas divējādo būtību.

147. Attiecībā uz to es uzskatu, ka, pat pieņemot, ka no attiecīgo pasākumu noteikumiem un mērķiem var secināt, ka tiem ir pret konkurenci vērsts mērķis, konteksta elementi ir tādi, kas šo secinājumu vājina.

148. Šajā ziņā es atgādinu, ka, lai varētu secināt, ka pastāv ierobežojums mērķa dēļ, Komisija nevar vienīgi veikt abstraktu pārbaudi, it īpaši tad, ja pastāv ierobežojums, kura būtība nav acīmredzama.

61 — Lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja norādītie iebildumi ir sadalīti trīs apakšpunktos, man šķiet, ka trešais apakšpunkts, kurā Vispārējai tiesai ir pārmests, ka tā nav veikusi sarežģīto ekonomisko vērtējumu kontroli, būtībā ir apvienojams ar apakšpunktu par ekonomiskā konteksta vērtējumu.

62 — Tas zināmā mēra rada nelielu pretrunu secinājumiem, kādi ir izdarīti pārsūdzētā sprieduma 94. punktā, saskaņā ar kuriem pasākumus, kuri ir aplūkoti lēmumā *Visa* 2001 un lēmumā *Visa* 2002, nevar uzskatīt par līdzīgiem, un to, kas izdarīts tā paša sprieduma 99. punktā, saskaņā ar kuru "no pienākuma sniegt pamatojumu nevar izsecināt, ka Komisijai papildus tam, ka tai ir jāpamato savs lēmums, atsaucoties uz attiecīgo lietu, būtu īpaši jānorāda iemesli, kuru dēļ tā ir nonākusi pie citāda secinājuma, kas atšķiras no tā, kas norādīts iepriekšējā lietā par līdzīgām vai identiskām situācijām vai [situācijām], kurās iesaistīti tie paši ekonomikas dalībnieki".

149. Pastāvošās mijiedarbības starp "izdošanas" un "pieņemšanas" jomām ņemšana vērā pasākumu izstrādes konteksta vērtēšanā, lai varētu konstatēt konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, man šķiet atšķirīga no tās, kas attiecas uz attiecīgā tirgus definīciju. Faktiski ir nevis jāapšauba apgalvojums, saskaņā ar kuru izdošanas un pieņemšanas tirgi ir atšķirīgi, bet gan jāvērtē, vai ir pietiekami ņemts vērā pasākumu izstrādes ekonomiskais konteksts.

150. Šajā gadījumā un kā apelācijas sūdzības iesniedzējs to ir norādījis Vispārējā tiesā, lai maksājumu karšu sistēma darbotos pareizi, ir nepieciešams, lai izdošanas un pieņemšanas darbības tiktu īstenotas līdzsvaroti. Šādā perspektīvā nevar izslēgt, ka varētu ņemt vērā katra dalībnieka attiecīgo ieguldījumu katras šīs darbības attīstībā. Faktiski neatkarīgi no tā, vai tas ir jau sens dalībnieks vai jaunpienācējs, *Groupement* dalībnieks, kurš ir aktīvs galvenokārt vai vienīgi maksājumu karšu izdošanas jomā, gūst labumu no investīcijām, kuras izmanto ar mērķi attīstīt "pieņemšanas" jomu, jo tā ir ļoti būtiska sistēmas ilglaicībai.

3) Secinājumi

151. Es secinu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pirmkārt, secinot un izmantojot jēdziena "ierobežojums mērķa dēļ" plašu interpretāciju un, otrkārt, piemērojot tieši tādu pieeju, vērtējot apstrīdēto pasākumu saturu, mērķus un izstrādes kontekstu.

152. Galvenokārt Vispārējā tiesa nav pārbaudījusi, vai Komisija, ņemot vērā attiecīgo pasākumu noteikumus, mērķus un izstrādes kontekstu, pareizi secinājusi, ka minētie pasākumi rada zināmu kaitējumu, kas ļauj prezumēt to pret konkurenci vērstās sekas.

153. Tas nozīmē, ka pārsūdzētais spriedums šajā ziņā ir kritizējams un šā viena pamata dēļ varētu būt atceļams.

154. Tā kā Vispārējā tiesa nav uzskatījusi par vajadzīgu vērtēt, vai minētajiem pasākumiem ir bijušas pret konkurenci vērstas sekas, šī lieta ir jānodod atkārtotai skatīšanai Vispārējā tiesā.

155. Tomēr un gadījumā, ja Tiesa nepiekristu manam secinājumam, turpinājumā es īsumā izvērtēšu apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā apelācijas sūdzībā izvirzīto otro un trešo pamatu.

B – *Par otro pamatu, kas attiecas uz kļūdu tiesību piemērošanā attiecībā uz jēdzienu "konkurences ierobežojums seku dēļ"*

156. Apelācijas sūdzības iesniedzējs ar *BNP Paribas* atbalstu norāda, ka no 455 punktiem, kuri veido pārsūdzēto spriedumu, tikai četri ir veltīti attiecīgo pasākumu seku pārbaudei. Papildus kļūdai tiesību piemērošanā, vērtējot to, vai pastāv konkurences ierobežojums seku dēļ, Vispārējā tiesa nav pietiekami pamatoti atbildējusi uz argumentu kopumu, kuru izvirzīja apelācijas sūdzības iesniedzējs, tādējādi pārkāpjot pienākumu norādīt pamatojumu, kas tai noteikts saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 36. pantu un 53. panta pirmo daļu. It īpaši Komisijai neesot izdevies pierādīt, ka attiecīgie pasākumi faktiski ir izprovocējuši jaunpienācēju aiziešanu no tirgus vai viņu maksājumu karšu izdošanas darbību ierobežošanu.

157. Šajā gadījumā, tā kā Vispārējā tiesa nav precīzi izpētījusi, vai apstrīdētajiem pasākumiem ir bijušas pret konkurenci vērstas sekas, un pieņemot, ka būtu jāsecina, pretēji tam, ko es ierosinu, ka Vispārējā tiesa būtu varējusi, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, secināt, ka attiecīgo pasākumu "mērķis" ir bijis ierobežot konkurenci EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, otrais pamats ir atzīstams par

neefektīvu [63].

158. Faktiski saskaņā ar pastāvīgo judikatūru [64] un papildinot to, ko es iepriekš norādīju, tiklīdz tiek konstatēts nolīguma pret konkurenci vērsts mērķis, nav vajadzības pētīt tā pret konkurenci vērstās sekas.

159. Tātad Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 269.–272. punktā, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, ir izdarījusi secinājumu par pamata, kas attiecas uz kļūdām tiesību piemērošanā, faktos un novērtējumā attiecīgo pasākumu seku vērtējumā, neefektīvo raksturu, ciktāl tā ir secinājusi, ka minēto pasākumu mērķis bija nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

160. Tāpat Vispārējai tiesai nevar pārmest to, ka tā šajā ziņā nav izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu. Šajā gadījumā, tā kā Vispārējā tiesa ir uzskatījusi par lietderīgu, kā to paredz arī judikatūra, palikt pie pret konkurenci vērsta mērķa vērtējuma, tā nav izklāstījusi iemeslus, kādēļ apstrīdētajiem pasākumiem ir bijušas arī pret konkurenci vērstas sekas.

161. Turklāt šīs tiesvedības ietvaros Tiesai nav jāvērtē jautājums, vai, neraugoties uz iespējamu attiecīgo pasākumu pret konkurenci vērsto mērķi, tos varētu uzskatīt par tādiem, kuriem ir pret konkurenci vērstas sekas. It īpaši Tiesai nav jāpārbauda, vai Komisijai ir izdevies pierādīt, ka apstrīdētie pasākumi ir provocējuši jaunpienācēju aiziešanu no tirgus vai to maksājumu karšu izdošanas plānu ierobežošanu. It īpaši tas ir tādēļ, kā es iepriekš esmu norādījis [65], ka Komisija būtisku daļu apstrīdētā lēmuma ir veltījusi attiecīgo pasākumu radītajām sekām.

162. Visbeidzot, es uzskatu, ka šis pamats jebkurā gadījumā nav apmierināms.

C – *Par trešo pamatu saistībā ar to, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi samērīguma un tiesiskās noteiktības principus, neatceļot rīkojumu, kas iekļauts apstrīdētā lēmuma 2. panta otrajā daļā*

163. Apelācijas sūdzības iesniedzējs, kuram pievienojas *BNP Paribas*, apgalvo, ka, neatceļot rīkojumu, kas iekļauts apstrīdētā lēmuma 2. panta otrajā daļā, saskaņā ar kuru *Groupement* ir noteikts pienākums nākotnē atturēties no jebkādiem pasākumiem vai jebkuras rīcības, kuras mērķis vai sekas ir identiskas vai līdzīgas attiecīgajiem pasākumiem, Vispārējā tiesa neesot ievērojusi samērīguma un tiesiskās noteiktības principus.

164. Pirmkārt, attiecībā uz samērīguma principu, kurš ietverts LES 5. panta 4. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzējs atgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punktu Vispārējai tiesai ir bijis jākonstatē, ka Komisijas noteiktais pienākums nav bijis nepieciešams, ņemot vērā sasniedzamo mērķi, proti, "izbeigt konstatēto pārkāpumu", ciktāl *Groupement* vēl pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas bija atcēlis pasākumus un ciktāl tā 2. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka ir nekavējoties jāizbeidz pārkāpums, atsaucot tarifu pasākumus. Tāpat Vispārējai tiesai bija jākonstatē, ka attiecīgais rīkojums ir nesamērīgs, jo tas attiecās arī uz pasākumiem, kuriem ir "līdzīgs" efekts. Nepieciešamība precīzāk noteikt rīkojumu esot vēl būtiskāka gadījumā, kad Vispārējās tiesas un *Groupement* attiecīgo pasākumu analīze būtiski atšķiras.

63 — Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka argumentu attiecībā uz nolīguma pret konkurenci vērsto mērķi prioritārā vērtēšana attiecībā pret tiem, kas saistīti ar tā pret konkurenci vērstajām sekām, attaisnojas daudz vairāk, ja kļūda tiesību piemērošanā, vērtējot minētā nolīguma mērķi, ir nepārprotama un apelācijas sūdzība, kurā minēti pārsūdzētā sprieduma pamati saistībā ar nolīguma pret konkurenci vērstajām sekām, būtu jānoraida (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija u.c., 56. punkts).

64 — Skat. iepriekš minētos spriedumus lietās *LTM* un *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, 16. punkts.

65 — Skat. šo secinājumu 2. punktu.

165. Attiecībā uz tiesiskās noteiktības principu apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Vispārējai tiesai būtu vajadzējis konstatēt, ka apstrīdētajā lēmumā ir slēpta būtiska neskaidrība par izteiktā rīkojuma iedarbības apjomu, kas *Groupement* varētu radīt tiesisko nenoteiktību attiecībā uz pasākumiem, kādus tas drīkst nākotnē pieņemt, lai nodrošinātu savu konkurētspēju un attīstību. Neskaidrība šajā gadījumā būtu tajā, ka pasākumu, kas *Groupement* nākotnē ir aizliegti, kvalifikācija ir ļoti neprecīza, un tajā varētu būt iekļauti visi pasākumi līdzsvara atgūšanai, kas nākotnē varētu būt nepieciešami, lai stiprinātu maksājumu karšu sistēmas konkurētspēju vai nodrošinātu tās attīstību. Tādējādi *Groupement* varētu nebūt iespējas īstenot pasākumus ar mērķi cīnīties pret parazītismu, par kura upuri varētu kļūt minētā sistēma.

166. Ir norādīts, ka savā trešajā pamatā apelācijas sūdzības iesniedzējs kritizē Komisiju par to, ka tā nav šaurāk aprakstījusi apstrīdētā lēmuma 2. panta otrajā daļā iekļautā rīkojuma iedarbības apjomu, turklāt neidentificējot Vispārējās tiesas pieļauto kļūdu tiesību piemērošanā, it īpaši saistībā ar Tiesas judikatūras interpretāciju, kura būtu jāizmanto.

167. Ir jākonstatē, ka šajā pamatā pēc būtības ir aizgūti argumenti, kas, pamatojot prasību Vispārējā tiesā, izteikti sestā pamata otrajā daļā [66], un tādēļ tas jānoraida kā nepieņemams.

168. Šādi precizējot, šis pamats rada interesantu problemātiku, kas cieši saistīta ar pirmo pamatu saistībā ar rīkojumu izdošanas pilnvarām, kas piešķirtas Komisijai, un kontroli, kas Vispārējai tiesai jāveic saistībā ar to īstenošanu.

169. Faktiski, ja arī puses vienojas, kā man šķiet, par samērīguma un juridiskās noteiktības principu piemērošanu, rodas jautājums par to, kāda ir minēto principu iedarbība, ja Komisija ir secinājusi, ka pastāv ierobežojoša aizliegta vienošanās "mērķa dēļ" EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

170. Attiecībā uz samērīguma principa ievērošanu nepieciešamība garantēt lēmuma, kurā ir konstatēts pārkāpums saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, lietderīgu iedarbību liek man secināt, ka tad, ja ir skaidri konstatēta ierobežojuma "mērķa dēļ" pastāvēšana, Komisijai ir tiesības vainīgajiem uzņēmumiem dot rīkojumu ne tikai atcelt un izbeigt apstrīdēto pasākumu izpildi, bet arī nākotnē atturēties no jebkuru pasākumu ar līdzīgu mērķi īstenošanas.

171. Vēl "pret konkurenci vērstajam" mērķim, kas varētu piemist attiecīgajiem pasākumiem, ir jābūt skaidri apzinātam un detalizēti izpētītam, kas, kā esmu to norādījis pirmā pamata vērtējumā, šajā gadījumā nav izdarīts.

172. Šāda prasība man šķiet pamatota arī attiecībā uz tiesiskās noteiktības principa ievērošanu.

173. Tad, ja apstrīdēto pasākumu pret konkurenci vērstais mērķis ir pietiekami apzināts un apzināms, Komisijai ir jābūt tiesībām attiecīgajiem uzņēmumiem dot rīkojumu atturēties no jebkādas līdzīgas darbības. Šādas pieejas atbilstība man šķiet mazāk pieņemama gadījumā, kad pret konkurenci vērstais mērķis nav vai ir nepietiekami definēts, piemēram, kā šajā gadījumā, kad uzņēmumiem pašiem ir jāapzina attiecīgā rīkojuma apmērs.

V – **Secinājumi**

174. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai pieņemt šādu nolēmumu:

1) atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012. gada 29. novembra spriedumu lietā T-491/07 *CB* /Komisija;

66 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 435.–452. punktu.

2) lietu nosūtīt atkārtotai izskatīšanai Eiropas Savienības Vispārējā tiesā;

3) lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.